

Férfi ingek: Színes francia batizet. Angol piqué és szegélyes mellű fehér sifon. **Pongyola utazó- és háló ingek.** — **Divatós sötétbátok.** Nap- és Esernyők. Angol foulard és batizet nyári Nyakendők. Férfi és Női Harienyák. Kestők és Angol sarga bőr cipők. **Férfi Nemez- és Szalmakalapok.** Utazó- és Fűző Csizmek Nagy választékú Raktár.

FÖLDVÁRY IMRE
BUDAPEST 7156
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Levélbélyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Buda pesten, IV., Régi posta-u. 5

Alapított 1876. 7121

Veszek! Eladók! Cserélek!

Fekete selymekelmék

valamint fehér és mindentféle más színek igazi gyári árakon, a valódiságot és tartósságot való jókália mellett, méterenként 35 król 12 frtáig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. Magának vándra a legjobb, közvetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer előmerő irat. Minták bérmentesen küldetnek. Svájcba a leveleportó kétszeres.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selymekelmé-gyárak szöveteké Zürich. 6953
spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

MOYER és TISZA
Mórái világhírű szövetek és kárpitok
gyapjuszövetekben.

A tisztelt hölgyek figyelmébe.

Van szerencsém a tisztelt hölgyek becses tudására hozni, hogy válogatott izlésű

selyem-, gyapju- és mosókelméim

már megérkeztek és kérem azok megtekintése ezéjából ezéget szíves látogatásával megtisztelni.

Vidékre mintákat ingyen és bérmentve.

FONTOS!

a mintamegrendelésnél körülbelül az óhajtott szövet fajtáját és árát megjelölni, hogy a kívánt szövetből nagyobb választékot küldhessek.

WEINER MÁTYÁS

divatruházában

BUDAPEST, Andrassy-ut 3. szám.

Marienbad otthon.

A **«Fucus»** klinikailag elismert gyógyszer soványításra s a hizás megakadályozására, valamint a kövér egyének-nél előforduló asztma megszüntetésére. Ára üvegenként 2 frt, 20 napra való 12 frt. Kapható **Hazslinszky Károly**, gyógyszerésznél, Bpest, VIII., Rökk Szilárd-utca 28.

4 szarv, 18 csütő drám; 30 tiszteletli és előmerő oklevél.

Kwizda-féle

Restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy palack ára 1 frt 40 kr. o. é.

Harmadik évtől van alkalmazásban az udvari loistállókban, valamint a nagyobb katonai és polgári istállókban kitűnő sikerrel használják a lovaknak nagyobb fáradalmak előtt való megterhelésére, valamint azok után való felfrissítésére; továbbá szoruló és izommerevedések ellen. stb., az időmúlásban képmes teszi a lovat nagyobb feladatok végrehajtására.

Csupán csak a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható Ausztria-Magyarország valamennyi gyógyszerkereskedésben és drogeriákban. 7000

Főraktár: Kwizda Franz Joh. cs. és kir. o.-m. és román k. udv. szállító, ker. gyógyszerkereskedés, Kornenburg, Bécs mellett.

NAGY KRACH!

New-York és London nem kímélték meg az európai szárazföldet és ezért egy nagy ezüstáru-gyár indítatva érezte magát, hogy az egész készletet eladja. En meg hatalmazva vagyon ezen megbízást teljesíteni. Tehát bárkinek megküldöm a következő tárgyakat pusztán 6 frt 60 kr-ért; és pedig: 6 db finom asztali kés, valódi angol pengével; 6 db amerikai szab. ezüst villát, egy darabból; 6 db evőkanalat; 12 db kávékanalat; 1 db levelesmerőt; 1 db tejszűrőt; 2 db tojás-serleget; 6 db angol Viktoria-tálcát; 2 db igen hatásos gyertyatartót; 1 db teaszűrőt; 1 db finom cukorporozót.

44 darab összesen 6 frt 60 kr. Mind a fenti 44 tárgy előbb 40 frtba került és most csak 6 frt 60 kr. minimális áron kapható. — Az amerikai szab. ezüst egy kívül-belül fehér fém, mely ezüst színét 25 esztendőig is megtartja, a miért szavatolják. Legjobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés

nem csalás, kötelesem magamat, itt a nyilvánosság előtt, bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénz visszaadni és senki sem mulasztja el azt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely

Házassági és alkalmi ajándékul, továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas. — Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-nál

az egy. amerikai szab. ezüstáru-gyárak főigazgatója

Telefon. Wien II., Rembrandtstrasse 19. Telefon.

Szétküldés a vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében.

Ehhez tisztító por 10 krajczár. — Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészésci fém).

Kivonat az elismerő levelekből. Beccs evőkanalat küldeményét megkaptam és azokkal teljesen meg vagyok elégedve. Kérem még egy ugyanily 44 dbból álló am. szab. ezüstgarnitúrát, utánvét mellett rész. küldeni.

Borovics, Kraszó-Szörény megye 1877. 96. Keresztes S., főszolgabíró. Pilis, (Pest-megye) 1896 aug. 24. A küldött diszgnitúrával nagyon meg lévén elégedve, kérem sógornőmmek, Nyári báróné szül. Somogyi urhölgynek Szünóra 3 ugyanilyen diszgnitúrát küldeni.

Kathreiner-féle
Kneipp maláta-kávé

Ejnye be jó!

Francia folyékony
HAJFESTŐ
(Cromatique Parisien)

melylyel minden hajat tetszés szerint 10 perc alatt állandóan megfesthetni fekete, barna vagy szőkére. Tulajdonságai: a szín állandó s a természetes színtől meg nem különböztethető, az alkalmazás egyszerű. Ára 2 frt. A készületek (csészék, kefék stb.) 60 kr. Főraktár: Budapest, Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12. szám. 7080

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égványos
SAVANYU-KÚT

MEGNYILT

Budavár Bevételeinek körképe.

Budavár bevétele 1849 május hó 21-én dicső honvédek által.

Látható városligeti fasor 47. szám, a Körkép-Pavillonban.

Nyitva

7075

reggel 9 órától este 10 óráig, este villanyvilágítás mellett.

Belépti díj 50 kr. Vasár- és ünnepnap 30 kr. Katona- és gyermekjegy 20. Munkásjegy 30 kr.

Mérsékelt áru jegyek dohánytőzsdékben kaphatók.

Vértés gyógyszer-féle

keleti labdacok.

Használat előtt. 7141 Használat után.

Gyenge nőknek szép telt testi formát kölcsönöznek. Egy adag 3 frt.

Kapható **VÉRTES L.** sasgyógytárban Lugoson 96. sz.

Főiskolai **Dr. KUN ZOLTÁN** kipróbált
lgazg.-orvos gyógyszerrel

Vérképző labdacok, rózsaszínre cukrozva: vérszegénység, nyek, sápkórosok, gyengélkedők, görvélkórosok, látszólagos tüdőbetegségek legjobb gyógyszere. 1 üveg ára 1 frt 30 kr.

Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővész, hideglelés, malária, gümőkór ellen legkiválóbb! 1 üveg egészínkék cukrozott labdacok ára 1 frt 30 kr.

Női betegségek ellépő legújabb gyógyszer az **IRRI-GALO POR** 1 doboz 1 forint 20 kr.

Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvizek fölött! Kiváló övszere a ragályos torokhajoknak is! Ára 60 krajczár.

A Purpurin Crème arc- és kékeneseknek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arcról minden foltot eltávolít s bárszonszerítve varázsolja. 1 tégely 1 frt 20 kr.

Kaphatók a készítőnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon. 6839

Főraktár Budapest: Török József gyógyszer-tárban, Király-utca. Dr. Buday Emil gyógyszer-tárban, Városház-tér. Minden drogu-üzletben és gyógyszer-tárban kaphatók.

LOHSE-féle
Maiglöckchen

zsebkenő-illatszer — szappan
arcpor — pipere-víz
brillantine — Eau de Cologne.

Valódi csak akkor, ha a feltaláló cégét viseli.

Gustav Lohse
BERLIN, 45/46 Jäger-Strasse.

Kapható valamennyi illatszerészet, díszmű-ár-, gyögyfű-szerészet- és gyógyszer-tárban Ausztria-Magyarországon.

15. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, ÁPRILIS 11.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { félévre — 6 . Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt félévre — 4 . Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetőknek a postallag megfizetendő viteldij is csatolandó.

KÖLCSEYRŐL.

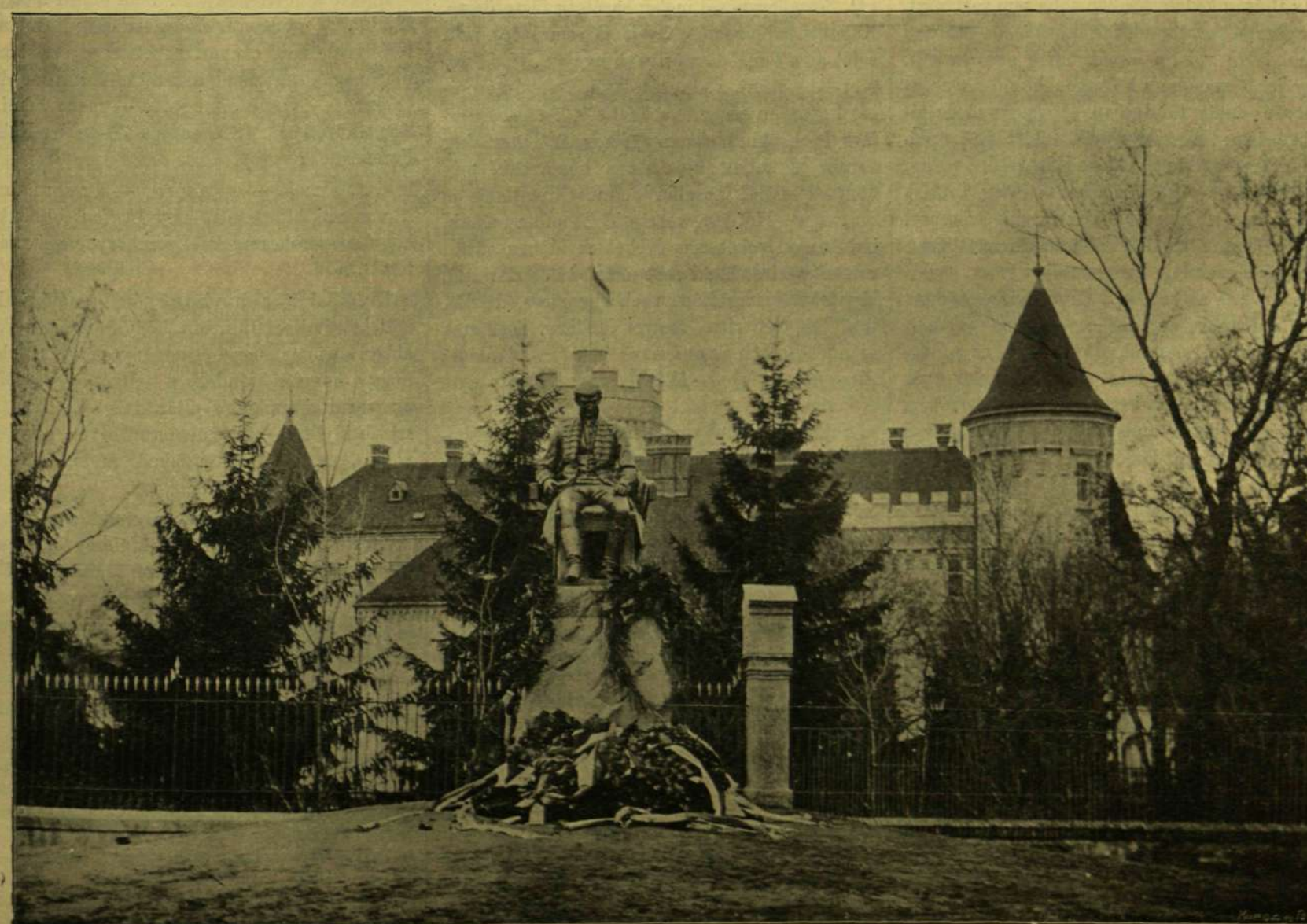
A **CSEKEI** nagy álmodozó sirján újra kizöldül a hant és a tavaszi szellő ott enyeleg a hangabokor rügybe fesledező ágai közt... Enyeleg és suttogva, zsongva viszi országgyűlésekre a hirt, hogy a késő utódok nem feledkeztek meg az immár porrá vált költőről, és a halhatatlan léleknek érezze öntött alakja, szülő-megyéje egyik legősibb városában hirdeti: ki volt Kölcsey Ferencz.

A ki nagy lelkével, ihletett ajakkal zengedezte, hogy: *Isten, áldd meg a magyart!* — és a ki

az úgynevezett reform-korszak egyik leglelkesebb bajnoka, a harminczes évek pozsonyi országgyűléseinek legszabadelműbb szónoka volt.

A költő legelső gyermekei igen szomorú idősakra estek. A budai *generális kaszálón* (a mai Vérmező) alig száradt föl még a magyar jakobinusok vére, a falusi nemesi kuriákban itt-ott dugdosták még az «Ember és Polgár» nevezetű kátét, meg a *szabadság-fát*, melynek eredetijét a Martinovics-féle összeesküvés egyik részese, Szolárscsik Sándor, szénél rajzolt börtönének a falára, és jól bezárt ajtók mögött titkon fölzendült holmi vékony póklábú zongorán a Martinovics-nóta, a mely mellett jelen századunk első tizedében ifjak, lányok a nagyon szomorú Martinovics táncot járták. Ennél a nótánál csak egy van tán szomorúbb a régi magyar zeneirodalomban, a Rákóczi fölkeléséből maradt háromszáz özvegy nótája.

Ilyen komor időben volt gyermek, majdan serdülő ifjú Kölcsey Ferencz; nem csoda, ha az egész nemzetre nehezű borongás és reménytelenség egészen hatalmába ejtette az ő különben is búsongó, merengésre hajlandó lelkét s a nemzet és haza sorsán aggódóvá tette költészetét. Egyik igen bizalmas barátja, a vele egy év-

KÖLCSEY FERENCZ SZOBRA NAGY-KÁROLYBAN.

KÖLCSEY FERENCZ SZOBRA NAGY-KÁROLYBAN. — Kallós Ede szoborműve.

ben — 1790-ben — született nagykalói Kállay Ferencz, azt jegyezte meg róla, hogy a Hymnus költőjét úgy szólván egész életében nem látta vidáman mosolyogni, nevetni pedig soha, még debreczeni diák korában sem hallotta.

Az ifjúság kedvteléseiben soha sem vett részt. Már gyermekkorában is félrehúzódó, magánosan komolykodó vala, a minnek egyik oka az volt, hogy jobb szemére a hólyagos himlő hályogot vont; e miatt túlságosan érzékeny és félnékké lett; mint gyermek kitért pajkosabb tanulótársainak ingerkedése elől, később pedig, mint ifjú, kerülve került a női társaságot. Azért is Kőlcsey életében a nő alig játszik szerepet, és lírájában is, kivált később majdnem teljesen hiányzik a szerelem hangja.

Pedig ez a zárkózott, komor, szinte aszkéta életű ember is egy izben, egyetlen egyszer, álmodott a szerelemről, álmodott — ez a leg-helyesebb kifejezés; mert egy szép, meleg nyár napján fakadt ez az érzelme a költő lelkében, és elszólt, szétfoszlott az legelső komor öszi nap homályos, bús kódéval.

A tiszta-roffli szőlőskertek alatt van egy szomorú, boltozatos épület. A gróf Waldeck család Magyarországra szakadt ágának a temetkező helye. Szép sorjában rezgő nyárfák vannak eléje ültetve, és a sírbolttól nem messzire két márványkövel jelölt, külön sír domborul.

Gyermekkoromban kedves rokon családok gyermekeivel, feledhetetlen apró pajtásokkal, pajtásnékkel, gyakran kijártunk erre a helyre, és gondtalanul futkároztunk, labdázunk a szép, gyepek terein, a zizegő, susogó nyárfák árnyékában.

Egyszer, egyik nagyobb leánykát, a ki már okos volt, és olyan szép kékszemei voltak, mint a lenvirág, megkérdeztem, ki fekszik abban a különálló kettős sírban.

— A *Medicus kisasszonyok*... Ennyi volt a válasz.

Még akkor latinul nem tudtam; ez a diákos

kintették őket, mint nevelőnőket, és boldog volt az a ház, a mely megkaphatta egyiket, vagy másikat.

Igy 1812-ben az egyik, *Medicus Zsófia*, Péchy Imréknél volt Álmosdon, a hol a háziúr leányával, Zsomborynéval meleg barátság fűzte össze. Kőlcsey, noha rendkívül hideg természetű volt, sajátos vonzódást érzett a nyájas, vidám német lány iránt, a kinek dalától, csengő nevetésétől gyakran zengett a Péchyék kertje. El-eljárt Péchyékhez ekkor Kőlcsey. A kit máskor tiszter is kellett hivatnia a háziúrnak, míg könyvei mellől kiesalhatta, most hivatlanul is megjelent. Hozzátvitte, melyet *Medicus Zsófiának* ajándékozott, németül írva belé az ajánlást: *Zur freundlichen Erinnerung: Franz von Kőlcsey.*

Sőt még német verseket is írt ekkor a Hymnus halhatatlan költője és Péchy Imréné nevenapjára egy Hans Sachs modorában készített német nyelvű pásztori játékot is szerzett, a melyet testvéreivel: Sámuellel, Péterrel és Ádámmal személyesen adott elő.

A pásztori játék mottója így hangzott:

Die württembergische Nachtigall,
Die man jetzt höret überall.

Kőlcsey sajátkezűleg letisztázta és másnap elküldötte Péchynek, hogy adja át *Medicus Zsófiának*. A *württembergische Nachtigall* természetesen a *Medicus kisasszony* volt, célzással arra, hogy édes dalaival fölverte az álmosdi berkeket.

Örök kár az irodalomra, hogy ez a nagybecsű kézirat a föld alatt porlik, épen úgy, mint néhány bohókás, szilhuett-alak, a melyet Kőlcsey sajátkezűleg vágott ki, és adott a *württembergi családnyak*. *Medicus Zsófia* ugyanis halálát

közeledni érezvén, meghagyta, hogy a nagy költőre vonatkozó apró emlékeket vele temessék el, és környezete ez utolsó kívánságát teljesítette is.

Érdekese Kőlcseynek Kállay Ferenczhez intézett azon levelei, melyekben ő maga is emlékezik *Medicus Zsófiáról*. Az Álmosdon 1814 március 17-én kelt levelében a megszólítás előtt ez ajánlás van: *Kállay Ferencznek Kőlcsey Ferencz barátí csókjaít.*

Miután mindenről ír, néhány szóval, rendkívül zárkózottan említi az ideált: — *Medicus* nem jött vissza Álmosdra, még Pesten hagyta neveltjeit s Generál B. Vaynéhoz, ki mint ő, Carlsruhéból való, ment jobb napokat élni, mint azok közt élt. Álmosdon, unalmas lakomban jól esett oly személylyel találkozni, mint ő volt, azon érzésekkal, azon kultúrával. Levelét Zsomborynéhoz olvastam, melyben ezen kedvelt barátjától búcsuzik, minő hév, minő lélek...

Kállay valószínűleg tréfálhatott vele, szerelmesnek mondhatta, mert már Péczelről, a hol Szemere Pál vendége volt, 1814 július 13-án így ír kebelbarátjának:

„... azt gondolnád, hogy szerelmes vagyok; én nem vagyok az, a *passiók keresztülmentek már rajtam*, s a huszonnégy éves férfiú szentebb és nehezebb tárgyakért esdeklik...”

Hogy mennyire idealista volt Kőlcsey, kitűnik Kállayhoz írt leveleiben abból is, hogy gyűlölte a pénzt, s ha erről volt kénytelen írni, rendszeresen így végezte: „... hála Istennek, hogy ennek a száraz cikknek vége van”.

Ennek az évnek őszén Bécsbe ment, és mikor hazajött, Álmosdról 1814 december 17-én Kállayhoz intézett levelében valóságos elragadtatással ír a császárváros irodalmi és műkinéséről, a képtárakról, különösen a Liechtenstein-féle képtárról és Artaria műkereskedéséről.

Ebben a levelében már nem említi *Medicus Zsófiát*, és általában, noha haláláig levelezett Kállayval, még csupán egyetlen egyszer hozza föl a nevét, még pedig akkor, mikor Álmosdról Csekére — Szatmármegyébe — ment lakni, s Nagy-Károlyból, 1815 május 30-án írt Kállay Ferencznek:

„... Álmosd — ugymond, — a mi unalmas Álmosdunk kipusztult, hogy *Medicus* elment és hogy a szeretetreméltó Zsomboryné sirba tétett...”

Ki láthatott az annyira magányban élő, zárkózott költő szívébe? Lehet, hogy haláláig hordta abban a württembergi családny emléket; lehet, hogy a hazafiúi gondok, a nyilvános szereplés, az irodalmi működés eltűntek onnan az álmosdi idyllt, a mely nem volt egyéb, mint egy rózsás, nyári hajnalon fakadt álom, ábrándja egy eszményies költői léleknek.

Azt sem lehetett soha megtudni, vajjon viszonzotta-e *Medicus Zsófia* Kőlcsey érzelmeit, mert a német prédikátor érzélgős, mély kedélyű leánya, pusztán a nagy költő iránt való tiszteletből is rendelkezhetett úgy, hogy apró emlékeit koporsójába helyezze.

A tavasz virággal borítja immár úgy a költő, mint eszményképe sirhalmát. Kél és száll a lanya, enyhe szellő, repül bérczen, völgyön át, mesél porló szívekről — és a halhatatlanságról zengve diadalmi hymnuszt, egy másik nagy költőnk sorait juttatja eszünkbe:

Nincsen halál, nem szól enyészet
A sír hideg göröngyiről, —
Csak por, mint porrá lenni készlet,
Csak az alak, mit széttrörl.

Vayk.

KÖLCSEY N.-KÁROLYI SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE.

Szatmármegyében már két szobormű dicsőíti s hirdeti Kőlcsey Ferencz emlékeztétét. Az egyik, egy díszoszlopra helyezett mellszobor, már néhány év óta áll Szatmár városának egyik terén; a másik, Kőlcsey Ferencznek érzékből öntött ülő szobra, közelebb készült el s Nagy-Károly városában, gr. Károlyi István díszkertjének a grófi kastély előtti térségén nyert elhelyezést, részint mert Nagy-Károly városának az a legszebb pontja, részint mert gróf Károlyi Istváné a fő érdem, hogy ez a művészi alkotás egyáltalában létesülhetett. A szobor költségeinek összeadását és összegyűjtését Szatmármegye hazafias közönsége kezdte ugyan meg, de buzgólkodásának csak vagy 3000 frt lett a gyümölcse. Minthogy ily csekély összeggel méltó emlékművet létesíteni teljes lehetetlen lett volna, gr. Károlyi István, mint az eszme pártolója, készen nyilatkozott, hogy a még szükséges 12—13 ezer forintot a sajátjából fogja fedezni. A hazafias főurnak ilyen ritka bőkezűsége egyszerre biztosítván a szép szándék megvalósítását, azonnal megbízták az ifjabb szobrász-nemzedék egyik legtehetségesebb tagját, Kallós Edét, a gyulai Erkel-szobor készítőjét, Kőlcsey szobrána megalkotásával.

Kallós egykorú rézmetszetek alapján nagy hűséggel és jellegző erővel mintázta a költő alakját. Kőlcsey széken ül, egyik kezét a térdén nyugtatja, a másikban könyvet tart s fejét kissé előre hajlítja, gondolataiba van elmélyedve. Öltö-zete a harminczes évek magas gallérú atillája, magyar nadrág és eszima. Az alak másfél méter magas, s magassága 2 méter 20 centiméter. A szobrot a párisi állami ércöntőben öntötték bronzból, s az öntés kiválóan sikerült. A szobor biai kőből szerkesztett szilázsi szikla talapzaton áll lombos fák között. A talapzaton elül ez a felírás: „Kőlcsey”, s hátul: „Isten áldd meg a magyart!”

A művészi alkotás szobrot, melynek képét lapunk mai száma közli, nagy és lelkes közönség jelenlétében, emelkedett hazafias szellemű ünnepeléssel a múlt vasárnap, április 4-ikén leplezték le, mely alkalommal Nagy-Károly városa zászlósdísz öltött, gr. Károlyi István fényes kastélya pedig vendégszerető gyülekező helye volt a fővárosból és vidékről Nagy-Károlyba sereglett előkelőségeknek.

Az ünnepély d. e. 11 órakor vette kezdetét s a közönség a tágas Károlyi-parkot egészen megtöltötte. Ott voltak a fővárosi írói és művészei közül többen, a magyar tud. akadémia és a Kisfaludy-társaság küldöttjei, a megyei intelligenciája, a Vécey és Kőlcsey család több tagja, a megyei tisztikar, stb. A nagy-károlyi dalárda élénkelte Kőlcsey Himnuszát, mely után Bartha Miklós nagyhatalmú ünnepi beszéde következett. E szép beszédből a következő részeket közöljük:

„A nagy emberek azzal a kiváltsággal bírnak, hogy szellemük halhatatlan. A test porra omlik, miként a Kőlcsey is; de lelkét átadta a nemzetnek, hogy hite, felfogása, eszejárása, izlése, tudása és minden nemes indulata közkinccsé legyen és megsohasodjék a nemzeti jellem termékeny talajában. Köztünk él tehát ő most is, habár maholnap 60 éve már, hogy pora összevegyült a kis Túr patak haramatával; köztünk él, mint mester, a ki tanít; mint költő, hogy hevít; mint bölcs, hogy mérsékeljen, mint szónok, hogy elragadjon, és mint hazafi, talán hogy megostorozzon.

„Kőlcsey Kazinczyknak tanítványa, Széchenyi és Károlyi György grófnak pártfogoltja, Wesselényinek, Beöthy Ödönnek, Deáknak, Pázmándynak barátja, Kossuthnak irányítója, Eötvösnak vezetője volt. Az ő szívéből fakadt föl a Himnusz. Ő foglalta rendszerbe Parajnezise által a jó honpolgár törvénykönyvét azon kötelességekről, melyekkel a hazának, a családnak, a társaságnak és önmagának tartozik. A hazaszeretet csillagzata soha senkinél sem ragyogott olyan tiszta, meleg és kiapadhatatlan fényvel, mint ennél a nagy embernél. Soha sem állott a magyar fórumon ideálisabb alak, mint ő vala. Ő mondta ki e szót: «a haza minden előtt». Kőlcseyt ünnepelni lelki megtisztulás. Meghajolni előtte annyi, mint fölemelkedni a póris szürkéségből a művészet nemes színeire.

„Ki volt Kőlcsey? Annak, ki őt csak felületesen ismeri, egy jószágos tudós, egy meleg érzésű költő, a vármegye szorgalmas főjegyzője és előkelő követe a pozsonyi országgyűlésen. De a ki nyomról-nyomra kíséri életét, belemélyed munkáiba és megérti azt az örökké morajló nyugtalanságot, melyvel Naplójában az időt ostromolja: annak Kőlcsey egy szent alak az ifjúságba fészol nemzet édes álmaiból; egy sugár a nemzeti ébredés harmatozó reggelén, mely behatott a közviszonyok minden rétegébe és ott fényt, meleget és termékenységet árasztott szét. Századunk tavaszkorának minden reménye főlcsillámlik költőmunkájában s a férfikorba átlépő századnak küzdelmét a dözma és urbér eltörléséért, a felekezetek között való egyenlőségért és viszonyosságért, az országgyűlésnek Pestre való áthelyezéseért, a magyar udvartartásért és a magyar nyelv becsületének jogaiért senki sem tolmácsolta abban az időben annyi melegséggel és annyi szeretettel, mint Kőlcsey Ferencz.”

Itt szembe állítván a jelenkort Kőlcsey korával, mely annyira el volt telve az eszményiség iránti lelkesedéssel s oly buzgón iparkodott a hazafiakban a nemzeti összetartozás érzetét fölkelteni és ébren tartani, míg mai nap a sivár önzés válik mind inkább uralkodóvá úgy a köz-, mint a magán életben, így folytatta beszédét: „Talán sötéten látok; talán megteveszt az, hogy a napi küzdelmek forgószélében egy kővalgyó porszem vagyok én is, — s mivel benne vagyok, nem láthatok elég tisztán; talán az a körülmény, hogy századunk, a népek véres erőfeszítései dacára sem váltotta be ígéreteit: a hazafisági mérték alkalmazásánál is megzavarja a biztos ítéletet. Ime, látjuk, hogy a rendi korlátok ledöntése után is, a saját felszabadulása és a képviseleti rendszer meghonosítása mellett is bizonytalanság és válság fenyegeti az egyetemes szabadságot. Látjuk a militarizmus korlátlan fejlesztését, a személyes uralomnak előtérbe nyomulását és egy államot, mely a vagyonnak, haladásnak, egyéni boldogulásnak jóformán minden erőforrását kezéhez ragadta, hogy azzal tetszése szerint jutalmazzon vagy büntessen. Nem ilyen kilátásokat tápláltak a század hajnalán. Csoda-e, ha ilyen csalódások mellett kételemek támadnak az irány helyessége fölött? Csoda-e, ha nőttön nő az elégtelenség, látva, hogy a minden szabadságot ígérő hazát miként nyomja háttérbe a mindent lefoglaló állam.

„De higgyük a jobbat! Ő, a kit ünneplünk, arra tanít, hogy «óvakodjunk leroskadni a szerencsétlenség napjaiban». Higgyük, hogy a válság csak átmeneti; csak az új szükségek, új formák és új eszközök hozták ki sodrából a sokaság lelkét. Higgyük, hogy a válságnak nincs más oka, mint hogy a megélhetés problémái más alakot öltöttek s a megszokásnak régi elemei értéküket veszítették. Ismeretlen kereseti ágak borítják el a nemzeti munkásság útjait s mi botorkálunk, mert életszereink nincsenek a feladatokhoz idomulva. Higgyük, hogy ez nem a korszak hibája, hanem a mi gyöngeségünk. Felfogásunkat megelőzte az idő; erkölcsünk e miatt inognak. Az a különben természetes vágy, hogy alkalmazkodjunk az átalakult életrendszer feltételeihez, kissé nagy mohósággal nyomult előtérbe és kicsapott a rendes mederből. Úgy jártunk, mint ki attól fél, hogy éhen marad: tulterheltük magunkat a mai élet ideáival. — De ne csüggedjünk! Kévvessük őt, a ki így szólott: «hagyjatok engem remélni». Eljőn egy új nemzedék, mely szárnyait már az új korszak levegőjében bontja szét. Majd ez megéli «honját a hazában». Ez nem fog ingadozni a kötelességek és érdekek között. Ismét megédeszi az élet, lelkét megédeszi a példák. Elhalad a Duna partján és sorban látja a Széchenyi, Deák, Eötvös, Petőfi szobrait, majdan a Kossuth Lajosét is, és látni fogja a várban a honvédelemeket, Aradon a vértanukat és elzárándokol Nagy-Károlyba, hogy láthassa Kőlcseyt is. Így tanul hazaszeretetet, kötelességet e szobrok lábainál s így formálódik jelleme. A nagy emberek szobrána meglevenül az emlékezet, fogékonyvá lesz az elme s tettvágyává lesz a kötelességérzet. A kegyelet törekvéssé fokozódik, hogy megközelítsük nagyjainkat, ha nem is tehetségben, de legalább szándékban. Látni a nagyok szobrána annyi, mint megismerkedni. Hadd hulljon le hát a lepel, hogy lássuk őt! (Megtörténik.) Ime Kőlcsey Ferencz! Ilyen volt ő. Jól megnéztétek, — ilyen

szilárd és ilyen örökéletű, mint ez az érez. Tekintetek ezen szobormű síma vonalaira; mintha szelíd költészetének lágy hulláma ringatná lelketeket. Nézzétek ezen anyagnak szokatlan súlyját; ilyen súlyos volt ő a köztanácsban mindig. És miként e szobor, olyan nyugodt volt ő a megfontoltságban, olyan plasztikus a kifejezésben, olyan erős az érvelésben, olyan hallgatag a türelemben és olyan méltóságos a közpályá viharai között.

„Eszméi győzedelmét, melyekért oly nemes hévvel küzdött, nem érthette meg. Az ő vetését egy újabb nemzedék aratta le. Az ő osztályrésze a fáradság, a munka, a szívós ragaszkodás és a jövőendő előkészítésével járó szenvedés volt. Járjatok el gyakran e szoborhoz és olvassátok szorgalmasan az ő műveit. Senkiben sem lüktetett erőteljesebben a közpályának két nagy szükség: az erkölcs és a művészet. Senki sem tudta jobban, hogy művészet nélkül a közélet durva; erkölcs nélkül tisztátalan. Hazafiságot a Catók Rómájától, művészetet Hellasztól tanult. Az ő hazafisága nyugtalan, tüzes, gyakran háborgó és mindig önzetlen. Ezzel szemben művészetének nyugalma és csöndje van, miként egy nyári alkonyatnak. Tanuljatok tőle szép formát, mely megkönnyíti, majdnem légiessé teszi az élet terheit; és tanuljatok erkölcsöt, mely gazdagítja teszi a legszerényebb élet tartalmát is. A póriassá lett közviszonyok országutján ne feledjétek Kőlcseyt, a ki mindig választékos és mindig tartalmas volt s szép lelkének harmoniájában egyaránt kielégítette a szívnek és elmének szükségét. Járjatok e férfiuhoz iskolába!”

A hosszantartó taps és éljenzés után, mely Bartha beszédére felhangzott, Jékely Zsigmond tartott lelkes beszédet Szatmármegye nevében. Ez után gr. Károlyi István átadta a szobrot Nagy-Károly városának, melynek nevében Debreczeni István polgármester vette át. Zajosan megéljenzte a közönség Kallós Edét, a szobor megalkotóját is.

A szobor talapzatára beszédek kíséretében a következők tettek le szobrnél-szebb koszorúkat: Károlyi István, Szödemeter község nevében, Kun Gyula tanácsnok Budapest székes-főváros nevében, báró Wesselényi főispán Szilágymege nevében, továbbá Szatmár városa, a szatmári törvényszék bírói kara, az aradi Kőlcsey-kör, Szatmár vármegye, Nagy-Károly városa, Nagy-Bánya, városa, a nagy-károlyi ifjúság, stb.

A nagy-károlyi dalárda éneke fejezte be az ünnepélyt. A leleplezési ünnepély után fényes lakoma volt, a melyen gróf Károlyi Istvánnak a sajtószabadságról mondott lendületes beszéde keltette a legzajosabb hatást.

A FÁRÁOK ORSZÁGÁBAN.

Ma is a fáráók országának szokták nevezetnii Egyiptomot, azt a csodálatos országot, mely már több mint hater ez óta szerepel az emberi művelődés történetében, a legmeglepőbb változatosságban mutatva föl a koronkénti emelkedést és hanyatlást, a nagy műveltséget és a tudatlanságba süllyedést, a hatalmat és az erőtlenséget.

Európa mindig nagyon érdeklődött a Nilus völgye iránt, mely épen úgy vonzotta a hódítókat, mint a kereskedő, vagy a tudóst és a kedvteléstől utazót. Ma meg épen egyik különösen kedvelt világává lett azoknak, a kik szokatlanabb szórakozást, vagy meleg égőv alatti üdülést keresnek.

Hazánkfiak közül nem régiben egy egész tanulmányozó társaság látogatta meg s utazta majdnem végig a Nilusnak Egyiptomot hasító részét. E szép utazás tapasztalatait, megfigyeléseit és élményeit könyvbe foglalta a társaság egyik vezértája, *Erődi Béla* ismert orientalistánk, ki mint a Magyar Földrajzi Társaság elnöke is különösen hivatva van a földrajz körébe vágó művek írására.

Az élénk és vonzó előadású művet egész seereg egyiptomi tárgyú kép is díszíti, melyek közül érdekesnek tartottunk néhányat lapunk hasábjaira is átvinni.

E képeink sorát Egyiptom legnagyobb tengeri városa, Alexandria legszebb terének, a konzul-sági-ternek a képe nyitja meg, melyet európai szabású épületek környeznek, a mint hogy maga az egész város is csaknem egészen európai szint öltött már, leszámítva a benne nyüzsgő

EGYETEMI ELŐADÁS AZ AL-AZHARBAN.

afrikai népfajok, valamint a benne és környékén tenyésző délszaki növények sajátosságait. Nagy nevezetessége az említett térnek a Mohammed Ali lovas szobra, mely művészi értékén kívül azért lepi meg a szemlélőt, mivel a Korán szerint az emberi ábrázolat és termetet vallásilag tilos képen vagy szoborban utánozni, s így valóságos réstörés az iszlamon, hogy a mai Egyiptom újrateremtőjét mégis sikerült szoborban megörökíteni s azt nyilvános téren föllátni.

Alexandriánál már sokkal keletesebb színezetű a Nilus deltájának a kezdő csúcsán alul fekvő Kairo vagy arabul *Kahira*, székhelye az egyiptomi alkirálynak, kormányának, az idegen hatalmak képviselőinek, a nemzetközi bíróságak, stb. Hogy e valóban csodálatos nagy és népes várost mily nagyra tartják kelet népei, erre nézve jellemző egy arab írónak az a kifejezése, hogy: «A ki Kairót nem látta, nem látta a világot». Egy felől a Nilus buja tenyészetű partmelléke szegélyezi, másfelől az arab sivatag széle érinti a várost, melynek közepén a Nilus egyik ága, a Khalig nevű csatorna fut végig. A város új részei díszes palota-sorokkal s szabályos és tágas utcákkal pompáznak, a régibb részei ellenben keletiesen szűkek, szegényesek és szennyesek. Középületei közül, mint megannyi különlegesség, főleg a mohammedán középületek és intézetek ragadják meg az európai utazók figyelmét. Ilyen a *fellegvár*, melynek építéséhez a gizehi kis piramisokból és Memphis romjaiból hordották az építő anyagot. E fel-

A HASSZÁN SZULTÁNI ISKOLA.

A KARNAKI FEDETT NAGY CSARNOK.

legvárnak fő büszkesége a két karcsú tornyú s kupolás alabastrom mecset, vagy Mohammed Ali dsámija, mely építettségéről kapta ezt a nevét. Eredetileg erősségnek volt szánva. Bástyáiról s tornyairól pompás kilátás nyílik a városra, a Nilus völgyére és a lábaival idáig érő kopár Mokattam hegységre. A fellegvár mecsetje az egyetlen török templom, a melynek toronyórája van. Ezt az órát Fülöp Lajos francia király ajándékozta Mohammed Alinak.

Igen nevezetes intézete Kairónak az Al-Azhar nevű egyetem, a mohammedán tudományosság fő fészke, melyben a tanulók száma meghaladja a tízezeret. E roppant főiskolát csak alkirályi engedéllyel látogathatják meg az idegenek, kiket sok formassággal bocsátanak be. Erődi és útítársai egy tanár vezetése alatt tekintették meg az egészet, melynek 3000 méternyi nagyságú s oszlopsorokkal kilencz hajóra osztott fő termében csoportokban találták a földön ülő s részben már öszbe csavarodott tanulókat. Minden csoport egy-egy tanár vezetése alatt végezte tanulását, mely abból állt, hogy a tanár hangosan és éneklő módon olvasta a hallgatók előtt a tanulni valót, melyet a tanulók karban ismételtettek utána. Egyik csoportnak a zajongása épen nem látszott zavarni a többi. A tanulás nincs órákhoz szabva. Egy-egy lecke addig tart, míg a sorra került napi tanulni valót el nem végzik. Fő dolog a gépies emlékeztetőbe való vésés. A megértés mellékes. A taná-

A KASZR EL-NIL HIDJA KAIRÓBAN.
KÉPEK EGYIPTOMBÓL.

roknak vagy semmi fizetésük nincs, vagy csak igen csekély díjazásban részesülnek: miért is, hogy élhessenek, rendszeren valami jövedelmet hajtó foglalkozást is űznek. Ez magyarázza meg azt, hogy az idegeneket vezető tanár épen úgy megvárja, sőt megköveteli a borraival, mint akármely közszolgá.

Meglátogattak utazóink egy kisebb iskolát is, a *Hasszán szultáni iskolát*, melyben szintén a legképzettebb módon végzik a tanítást és tanulást a földön ülő tanítók és tanulók. A tanulás tárgyai: olvasás, írás, némi számvetés, főleg pedig a vallás. A tanítás módszere itt is előolvasás után való mondás karban. Az ilyen tanulás természetesen nagy zibongással történhetik.

Ellátogattak a társaság Alsó-Egyiptomba, az egykori száz kapujú Thebae és környékére is, hol egyebek közt alaposan megsejmeltek a Karnakban levő ó-egyiptomi templomot is, mely csodája a régi építésznek ma már legnagyobb részben romokban hever, de egyes részei, kivált az úgynevezett nagy csarnok hatalmas oszlopsora még ma is eléggé ép állapotban látható. E 2000 éves építmény környékén, mint szintén Thebaeiben tömérdek rom és törmelék beszél az egykori sphinxekről, obeliszekről s általában a régi szobrászat és építészeti egykori csodáiról.

KAIRO.

A FELLEGVÁR ÉS TEMETŐ KAIRÓBAN.

utolsó jubileumon a szívnek is meg kellett volna szólalnia, mert a mi Brassai bácsink a legszebb életű emberünk! Nagy dolog az mai napság!

Tegyetek mellettem tanúságot, aranyos leányaim, mert hát a férfiakra már nem is hivatkozhatnék! Hol van Gyergyay Feri bácsi, a magyaros magyar, hol van Sári László, az igazi jellem, Szabó Károly, a kurucz, hol Ürmösy, Kriza, Bányay Vita, Nagy Péter; a vénséges Ruzsicska; Mátéfy a hegedűs, Ladányi a vendéglátó úr és nagy sora azoknak, a kik eljárogattak a kolozsvári múzeum kertjének kicsiny házikójába, mely telides-teli volt mindazzal, a mi igazán nemes.

Ezek — és azontúl a jóembereknek hosszú sora — rég ott porlanak a hant alatt; csak a mi kedves, jó Brassai bácsink maradt meg a sors jóvoltából, hogy tisztá lelkét áthozza a jelenbe. Bár foganatja volna!

Épen harminczhárom esztendeje, hogy olyan voltam, mint jégeső után a vetés; összecsépett, tört az élet sora; nem tudtam mihez fogni. Túl

A MI BRASSAI BÁCSINK.

Hát mondjátok meg kedves jóembereim, különösen pedig ti, aranyos leányaim, — igaz, hogy ma már talán a nagymamaság felé is közeledtek; de leányaim vagytok egytől-egyig — hát mondjátok meg igaz lelketekre, jóságos szívetekre: vajjon leírta valaki valamikor a mi Brassai bácsinkat, azt, a kit mi oly igazán tiszteltünk, szerettünk, becézettünk; — a ki tudott néha szemet hunyni, mikor nagy kedvünkben szétrúgtuk a múzeum-kert illatos szénapetrenczeit s a ki mindig jobb kezének középső ujjával fenyegetett meg, ha valakinek valami germanizmus szaladt ki a száján; a ki oly kedvesen oktatott s dugdosta ennek is, annak is a nyaláncságot, roppantúl vigyázva, nehogy a «néni» észrevegye; hát ezt a mi jóságos Brassai bácsinkat leírta valaki valamikor?

Egy pár olyanféle, a ki a lapok vastag vonala alatt hajhászta a mindenáron való pikánskodást, abból a mi jóságos csupaszív öregünkől valószínűs karrikatúrát csinált; más meg nagy tisztelettel, de mégis inkább csak statisztikázta annak a remek öregnek érdemeit; és csak ezeket. Már pedig én úgy érzem, hogy azon a leg-

A KONZULSÁGI TÉR MOHAMMED ALI SZOBRAIVAL ALEXANDRIÁBAN.

KÉPEK EGYIPTOMBÓL.

a Dunán jó barátaim ápolgatták bennem a szuszát, a mi persze nem tarthatott örökké; még sokáig sem. Ekkor, valahol Közegen, azt olvastam, hogy az Erdélyi Múzeumnál egy segédőri állomás üresedésben van. De már erre pályázom! Abban a Schmerling-időben, a mikor tisztességes magyar ember hivatalt nem vállalhatott, nagy dolog volt ez.

Hát irtam az igazgatóságnak s néhány nap múlva megjött a felelet: Brassai, az igazgató tudatta, hogy az a pályázat csak formalitás; az ember — Pávay V. Elek — már ki volt szemelve; de ha az állattanhoz értek, ő, Brassai, szívesen maga mellé veszen, ad nekem az ő ezer forintjából háromszázat, egy kis szobát — meg, hogy hát majd meglátjuk; ha pedig Pesten utazom át, szóljak Gönczy Pálnak, ad az nekem a levélre és két szememre ötven forintot utiköltség fejében.

Nem is siettem, hanem rohantam; de csak Nagy-Váradi; ott vége szakadt a vasútnak; a hatolvas, csengős, postásipos «delizsáncz» vitt a Királyhágónak; majd leereszkedett az erdélyi részre Feketető felé, hol reggelre kelve egy galambösz örmény kocsmáros látott el.

Merőben új és kedves világ. Mindenben valami régi, patriárkális vonás. Ugy éreztem magamat, mintha a zakatoló malomból valami havasi rét csöndjébe kerültem volna. Ez a hangulat eltartott, sőt fokozódott Kolozsvárig. Este ott termettem, megszállottam és másnapra kelve, éppen 1864 május 1-ső napján, úgy 10 óra tájban, fölkerestem a múzeumkerti igazgatót lakot. Egy háromlábú állványon kis olasz, szenes főzőkályha, egy másikon Sextáns; ott foglaltoskodott az a mi remek öreg urunk.

— Ez s ez vagyok.

— Nagyon jó, csak egy kis türelmet kérek, míg a Nap állását fölveszem.

— Majd megfigyelem én, tessék talán az órához menni, s én jelt adok.

— A bizony jó lesz, mert a hang hamarabb ér az órához, mint én.

Az öreg úr odaállott a természetes óra elé, én néztem a Sextáns fénypontját, a mikor pedig ezt a fekete vonal éppen középen szelte, elhangzott a «hopp!», s az öreg úr leírta a másodpercet.

Beljebb kerültem. Nyitott zongora, kőtahegyek, könyves polczok, egy nagy szekrényformán vagy harminczféle kávéfőző gép; a szomszéd szobában a nagy óra, heverésre alkalmas alkotmány és egyszerű ágy; itt is könyv és könyv, meg ismét könyv.

De azért nem volt itt semmiféle sivárság. Ott csattogott a kanárimadár, a hogy csak kiferő a torkán: egy óriási Calla, melynek levele az épségtől és bujaságtól vizet eresztett, igazán tüntetett a beözönlő napfényben és a Primulák és a Cineráriák szinte kaczagtak az üdéségtől, a színek pompájától. A kilátás a májusi gyeperre és a virágot bontogató orgonabokrokra esett.

De a mi leginkább és rögtön elfogta a tekintetemet, az egy kép volt; arany rámban a természet két igazi remeke: Millanollo Teréz és Mari testvérpár, kik csodagyermekből igazi hegedűművésznőkkel fejlődtek volt s oly nagyon tisztelték az ő Brassai bácsijukat, a leghalásabb hallgatott, igazi műértőt és legjóságosabb oktatót.

Mert a germanizmust és az elvétett hangot, azokat bizony üldözte, gyűlölte.

Hamar tisztában voltunk egymással, mert az öreg úrnak a dolgos ember volt a kedves embere; azt, a ki csak «úgy tett», azt bizony nem szeretete s ha rászolgált, bizony koppintott az ujjára — átvitt értelemben.

Eszem ágában sincsen, hogy itt az együtlét hosszadalmas leírásába bocsátkozzam; hogy részletezzem a «János»-sal való bajlódást, vagy

azt az ádáz harczt, a melybe e század legsebbebb szavajárású embere belekevert. Hogy is mondta csak? *Égyokplek*, ez azt tette: «Én vagyok Pávai-Vajna Elek»; és tovább «Etrempiska» a mi meg azt tette: «Ez pedig testvérem Pávai-Vajna Juliska». — Ráborúlt a hant, ne is bolygassuk.

De azt már elmondom, miért tartom a mi Brassai bácsinkat a legszebb életű embernek.

Szerette és haló porában is tiszteli édes anyját. Soha sem olvastam meghatóbb, szebb leveleket azoknál, a melyeket az öreg úr európai körútjának állomásairól írogatott az öreg matrónának; pedig Brassai akkor már a hatvanon túl volt; úgy voltak azok írva, mint a szófogadó fiú levelei, ki tiszteletben tartja édes anyja tanácsait és intéseit, mindig azon van, hogy megkímélje az aggodalomtól. Hát nem szép ez? Nekünk igen, — Pósa öcsémnek is, — a többi már nem tudom... Rút idők járnak mostanság!

Lássunk csak egy rendes szép napot. Hatkor már talpon volt az öreg úr s legott a zongorához ült. Voltak neki szerelmeitesei; legelső Beethoven, azután Muzio Clementi, Mozart, Chopin, Volkmann és mások. Szépen, szabatosan és érzéssel játszott a sonátákat; ekkor a kanári tollazkodott s nem ártotta belé trilláit és csattogását; de a mint kitollazkodott, azonnal beavatkozott. Ezzel elérkezett a reggeli főzésnek az ideje, a szerint a melyik rendszer éppen járta. A tűzgerjesztő nem «gyufa», hanem az asztalosok ősrégi forgácsos ládája; az elszenesedett forgácsba acél és kova vetette a szikrát, ezt élesztette egy kis fűvő s mikor a parázs meg-elevenedett, reákerült egy kis friss gyaluforgács, mely lobbot vetett: tiszta, igazi tűz.

És tudnunk kell, hogy a tűzgerjesztéstől, a találásig mindent maga végzett el.

Készült aztán egy-két tojás, egy csésze tea; került egy kis vaj, egy kis pástétum vagy ilyen. Ezalatt fölkel a Nap, kikerült a Sextáns. És a mint elhangzott a «hopp!», a másodperc pedig meg volt fogva, kezdetét vette a pontos idő kiszámítása s az óraigazítás.

Jött a kertész, hozta a virágház legújabb nyilásait. Igen nagy becsben állottak a Gloxinia; kivált ha nagy ritkán többes számot bontottak.

Következett a hivatalos munka: a herbarium s elérkezett az ebéd ideje is, mely beszólította az öreg urat a városba, rendes ebédelő társaságába, — ha nem volt meghiva valamelyik barátjához vagy tisztelőjéhez.

Ebéd után egy csésze chemiailag tisztafőtűt fekete kávé és a csibuk, igazi bükkfa rezeplővel meggyújtva. Ezer jóbarát és hálás szív gondoskodott róla, hogy ez az illatos tüzelőszerszoha sem fogyjon ki. Pihenés közben járta az angol «Athenaeum», a «Revue des deux Mondes», «Revue scientifique» s a maga idejében a «Signale» zenészi folyóirat.

Estefelé következett az élet, és milyen élet! Jött a «néni»; előbb azonban négy vagy hat ifjú leányka; ezek versenyt futottak, mert az volt a boldog, a ki leghamarabb ronthatott be közös kis pitarunkba.

— Itt vagyunk!

Azután megjött a néni, Gegenbauerné, ki Erdély legjobb családjainak ifjú leánykáját jól nevelte.

Tiszta Buff-vér, abból a törzsből való, a mely Buff Saroltát Göthe révén a német irodalomtörténetbe iktatta s a fizikának Buff Henrikben egy erős oszlopot adott. Ez a lángoló szemű asszony valami leirhatatlan kedvességgel és buzgósággal törte a magyar nyelvet; nem nyekeregve, mint az osztrák, nem szalajtvá, mint a tót, ha-

nem a Rajna-mellék mély hangú dialektusának minden zamatjával.

Micsoda remek sétáink estek abban a kedves múzeum-kertben! Micsoda csónakázások, majd koresolyázások! Hát még a karácsonyfák!

Igen; hiszen a napnak még nincsen vége!

Jött a quartett! Micsoda kedves, becézett muzsikusi is voltak akkor az öreg úrnak! A Ruzsicska család; Vastagh Györgyné és testvére, Mátéfy, Derzsi, az akkoron még oly fiatal Harrach József. És a mi európai hírvő muzsikuskus csak odavetődött, az mind tartózkodva jött és elragadtatva távozott abból a kis kerti szálából; mert alig is van élő zenetudós Brassain kívül, a ki oly messzi multak zenetüneményeit hallotta volna.

Azt gondolom, hogy még az isteni Catalanit is hallotta; Heinefettert, Malibrant, Viardot Garcíat biztosra; az utóbbiért még meg is forgatta a tollat.

Tamberlikén kezdve Anderig minden valamire való igazi tenoristát meghallgatott; és ismerte mindazt, a mi nemes hangszereken kitűnő volt. A zongorán ott állott folytonosan a metronóm, mely bizonyított, mint a matematikusnál a szám.

Micsoda esték voltak azok, mikor Henry Littolff remekül muzsikált, tűzzel dirigált és forró franczia vérvél hóbortoskodott.

Még trakta is volt abban a kis kerti lakban. Másnap reggel azután beállt hozzám János s ezen kezd:

— Mégis csak sok mindenféle nációja van a világnak!

— Miről mondja, János?

— Hát kérem a tekintetes urat, mikor tegnap a pástétumot ették, az a franczia háromszor is kiszaladt a konyhába, belenyult a szájába és szemünk láttára kitette mind a harminczkét fogát a tenyérére, megmosta kefével, visszatette, visszament és tovább evett. Ha pedig, instálom, magamforma szegény székely embernek fájdul meg a foga, elmén Póka borbélyhoz, az meg a fájós fogánál fogva háromszor is körül hurezolja, hogy szikrát hány a szeme; a tetejébe pedig még ötven krajezárokat is megvesznek rajta. Miért nem jutott a szegény székelységnek is olyan kijáró fog!

A santa Carlotta Pattinak nagy híre ment. Brassai télviz idején Bécsben termelt, az utitáskájával ment egyenesen az operába; Carlotta föllep, intonál, Brassai fölkapja a táskát és hazamegy, mert az verki: nem ének! Bezeg Désirée d'Artót! Csak egy hangot hallatott: ez már ének, ez már művésznő!

Reményi Edét kevésre vette, Joachimot nagyra. És a florenzi kvartett! Kevésbe múlt, hogy tél derekán nem ment utána Szent-Péter-várra!

Mindig útálta a léhát, a pozórt, de a komoly tudás alapján törekvő embernek nem volt nálánál hibebe patrónusa.

Euklideszt eredetiből fordította, mikor pedig valami tökéletlen Vergilius-magyarázatra bukkan, összeszedte a régi klasszikusnak minden kiadását s megírta a kritikát oly fáradsággal, hogy a felével elvégezhette volna a munkát magát. A mikor pedig Nagy Péter püspök ezt a megjegyzést tette, azt felelte:

«Détruire une erreur est plus, que découvrir une vérité!» (Többet ér egy hibának a kiküszöbölése, mint egy igazságnak a fölfedezése.)

Igen ám, mert az igazság előbb-utóbb kipattan; a meghagyott hiba ellenben folyton ront, megleveszt, árt!

És hogyan dolgozott és dolgozik az a nemes agy! Tisztán emlékszem, hogy az öreg úr egy-

szer gyalogsétát ajánlott Tordára, az ő kedves Albert papjához.

Hát jó, — nekem is van ott egy pár jó emberem; de Brassai bácsi nem veszi útközben hasznomat, mert én szedem a sáskát, a hol érem.

— Nem is azért hívom, hogy mulattasson; majd találok magamnak valamit.

A Belső-Szén-utcában aztán megáll s azt mondja:

— Adjon hét irracionálist, majd megmondom Tordán a kölgökök!

És megmondta; pedig útközben meg-megállott, hogy a virágokat megnézzé és determinálja.

— — — — — Született a «Nyelvőr». Micsoda hév szállotta meg a magyar nyelv tisztaságáért rajongó tudóst. Egy harminczéves ifjú szellemi ruganyosságával fogott a munkához; kirohant az erdélyi bércek közül, a melyeket a nyelvrontók hada sohasem birt bevenni, meghódítani. Hogy miért, ezt azonnal megtudta mindenki, a ki csak egyszer is ránézett arra a triumvirátusra, melynek neve: Brassai, Kriza, Gyergyay.

Hogy belebiztatott, hogy segített, ha valamben megakadtam! Mert akkoron a leíró természethistóriában is azok voltak a hatalmasok, a kik zengzetes magyar nyelvünk és a szent természet csúfjára kieszeltek a «lyukgattottorkú Likadé», «esikosan pontozott Süröng», «nyúlt-potrohú Foja», «pirosó Naplász», «meznélküli Pucér», «magyar tudományos elnevezéseket». Hát álljon elő az a magyar, a ki meg tudja mondani, hogy ezek rosták, orsók, gölödények, vagy cigányrajok?

Pedig — állatokra adták!

Ádáz, kegyetlen harc volt; de a jobb irány győzött!

Hát még az, a mi nála a családot pótolta: az ő kedves, unitárius gymnasiuma. Hogy jutott mindenből, hogy rakosgatta könyvtárába a legjobb könyveket!

*

És ezután mondja még valaki: nem szép, nem remek egy élet ez? Nem kedves és jó ember az, a ki három emberöltőn át a legnemesebb lelkitulajdonságokkal szerezte és biztosította magának a kiesinyek és a nagyok szeretetét és ragaszkodását?

Úgy éreztem, hogy ezt mégis csak meg kellett írni.

Herman Ottó.

DAL A HONVÉDEKRŐL.**

Ibolyaillat száll a légben,
Pacisirtadal repül felénk;
Reményünk mind bimbóba szökken,
Mint álmaink közé szövének!
Reményünk, hogy derül tavasz még
S egy fényugáros szép napon
A hősök jeltelen porából
Babért terem a sirhalom.

Negyvennyolcz évnek szárnyacsapása
Hangzott e nemzet s hon felett,
Mióta hőseink alusznak
S sirjuk halánk oltára lett;
Tavasz ha jött, ide siettünk
Éleszetni szívünk hitét:
Hogy él hazánk s a szolgaság már
Szabadságunk' nem tépi szét;

Szabadságunk', miért csatára
Riadva ment a hős sereg
A sikra, hol aranykálásból
Pírosó búzaszem pereg;

* Sok száz mással Frivaldszky Imre összefoglalt művében.

** A nagykövati honvédelmi leleplezési ünnepélyén szavalta a szerző.

Rivalt a kürt, bőmbölt az ágyú
S ki eddig lánczot hordozott,
Nemes aczélt ragadt kezébe,
Hisz ő a lánczhoz nem szokott!

És láng lobbant fel a szivekben,
Zsibongva, dúlva folyt a harc.
Te kis sereg, erős az ellen,
Veszélybe törni mért akarsz?
Reád csap, mint galambra kánya
S véred befesti a mezőt;
Vakon ne hullj bele sírodba,
Hajts tétet ellenid előtt!...

De a maroknyi nép merészen
Küzd, bár vigyorg ezer halál,
A Tápió karjába hull le,
Kit a gyilkoló golyó talál...
De jött a hős, villámot ontó
Viharfelhőként érkeze;
Repül az ellen, mint a polyva,
Elsőpri Damjanics keze!

Tavasz volt akkor is, tavasz volt,
Ibolyaillatos tavasz;
Pacisirta zengte, szív dobogta:
Elmúlt a tél, már nem havaz!
Tavasz van most is, áll az emlék,
Babért termett a sirhalom
S gyönyöröm, hogy hazám szivedbe
Hős tetteket beírhatom!

Lévay Mihály.

LEVELEK KELET-ÁZSIÁBÓL.

IV.

Jokahama, 1897 február hó.

Itt vagyunk a csodák hazájában, Japánban. Mert Japán európai embernek valósággal csoda számba mehet.

A japáni szigettenger Simeno-Sekki kikötőnél veszi kezdetét. Sajátságos alaku szigetek, éles hegytetőkkel, melyek nem tulságos magasak, alulról, a mig csak lehetséges, lépcsőzetesen ültetvényekkel borítvák, néhol azonban kopasz legelők is vannak.

A hegytetők jellegét az ország belsejében is különösen a japáni fényő adja meg. Ez minden más fényőtől elütőleg terebélyes koronában végződik, s így a hegytetőknek azt a gyerekkjáték-erdők színezetét adja meg, a mit mindenki látott már japáni képeken. Eddig ezeket túlzott modorosaknak tartottam, de most látom, hogy jól voltak festve.

Itt a természet maga is kifogyhatatlan az apró bizarrságokban. Általában Japán olyan, mintha a természet mintát adott volna az iparnak a miniatúr munkára.

Minden megvan itt, a mi másutt, csak hogy kisebb, szelidebb alakban. Sik föld, de nem beláthatatlan; elég magas, de nem zord hegyek, mintha csak az Alpoknak szolgáltak volna kicsinyben mintául; őserdők félelmetes ragadozók nélkül; féltrópusi éghajlat; minden déleuropai növény megterem, de valódi trópusok már nem. Egy igazi nagy s bámulatosan szép kúp-hegy van; ez a Fusiama kihalt vulkán, 12,400 angol láb magas. Most, mikor láttuk, felénk lejjebb hó borította, s oly vakítóan fehér volt, hogy alig lehetett rá nézni. De ez a csúcs is olyan, hogy nagysága mellett sem tesz zord hatást. A környezete most télen is zöld; kaméliák, rododendronok lepik teljes virágzásban. Ennek a hegynek alakja teljesen szabályos kúp, csónka tetővel, minden megszakító tagozat nélkül; azért ez is úgy tetszik, mintha nem is a természet alkotta volna ilyenre.

Hogy aztán az összhang teljes legyen, Japánban az ember is nagyon kis termetű, bár erős. A nők olyan kicsinyek, hogy szinte mind gyermekeknek nézzük őket, e mellett mindig nevetnek, a mi nagyon jól áll nekik. Különb az egész japáni népben van még valami gyermeken üde. Sehol sem talál az ember másutt annyi mosolygó emberarcot. Pedig a japáni szegény ember ugyancsak súlyos munkával keresi kenyerét. Bámulatosan ki van fejlődve a házi ipar több neme és a földművelés.

Minden talpalattnyi föld mivelés alatt van. A térségek öntözhető; nagy és kis folyók mind szabályozva vannak, s részben az ipart, de leg-

főképp a földművelést szolgálják. Erről s még sok egyébről is, önálló műben szándéksom tüzetesebben megemlékezni.

A térs talajon rizst, indigót, eperfát, sok fajta gyöknyővet, hagymát, salátát, káposztát és számtalan más kerti veteményt termesztnek. A hol a talaj emelkedettebb, vagy bármilyen oknál fogva nem könnyen, vagy ritkán öntözhető, ott gyümölcsfát, a selyembogarak részére eperfát s mindenek felett teát termesztnek, és fel a legmagasabb csúcsokig, — a hol öntözhető már szó sem lehet — hegyi rizst. (Ez nálunk is megteremne.)

Vannak jobb és rosszabb karban levő erdők. Épen úgy, mint másutt a világon, a nagy városokhoz közel, valamint a tengerpartokon, a hol a forgalom nagy és sok anyagot emészt fel, az erdők nagyon meg vannak fogva. Az ország belsejében azonban még nagyon sok földhasználatlan erdő van; építkezéseknél, vasúti hidaknál, s raktáraknál oly szép műfákat látni, mint tán sehol a világon. De félő, hogy oly rohamosan is fog fogyni, mint sehol másutt. Japán valóságos szigetbirodalom, több mint 2000 szigettel, mesés hajó- és dereglye-forgalommal, nem is említve a legújabb időben hatalmas lendületet vett hadi és kereskedelmi hajó-építéset, mely téren már ma is, az angolt leszámítva, elsőrangú.

Aztán a japáni házak úgy falun, mint városban kizárólag fából épültek és épülnek, még roppant nagyságú templomaik is. Valóban csoda, hogy még eddig el nem fogytak az erdők. A fát néhol csak azért irtják, hogy helyére teaültetvényt telepítsenek, s a hol a hegy nem olyan meredek, hogy az eső levigye róla a földet: ott ez nem is baj; de a hol meredek, vagy köves: ott beáll a karszt-képződés, mint Európában sok részén. Erre mutat már az is, hogy nagyon csekély folyócskáknak néhol akkora kövel s homokkal telehordott árterők van, hogy bátran elérne benne a Duna.

Osszakától Jokahamáig a vasúton is mentünk ily elpusztított hegyi vidéken. S milyen látvány volt ez a többi mosolygó vidék mellett! Kopár hegyoldalak, rongyos fa viskók, lóháton esetet hordozó japániak, akár csak az erdélyi havasi oláh. Egyforma ok, egyforma eredmény.

Mióta Kobiban japáni földre szállottunk, több utat megtettünk 800 kilométertől. Magától Osszakától Jokahamáig 17 s fél órán át mentünk gyorsvonaton. Voltunk Kobiban, Osszakában, Narában, Kiotóban, s jelenleg Jokahamában, a mi ezek közt fekszik, azt mind láttuk; s ilyekeztem elfogulatlanul látni.

A földek hihetetlen apró darabokra vannak osztva. Mind öntözhető, sok helyt még a hegyoldalakon is. A hol hegyi patakok vannak, azoknak vizét mind lépcsőzetesen tavakba gyűjtik s fokként használják öntözésre, mindig alsóbb és alsóbb medencékbe eresztve le a vizet. A hol síkságon van a folyó vagy patak, ott a vízgyűjtők tekintélyes tavakká növekednek.

S mind ezt a rengeteg munkát úgy a sikon, mint fent a hegyoldalakon, mind kézi munkával végzik. Sehol sem láttam, 800 kilométer utam alatt ekét vagy csak annak nyomát, egy árva barázdát sem. Nincs is akkora föld, sehol, a hol egy eke meg tudna fordulni.

Egyik falu a másikat éri. A hol falu nincs, ott tanya van tanya mellett, a lehető legkisebb helyre szorítva, mert drága a föld. Egy kis ház, valami kis raktárfele: ennyiből áll egy tanya; hiszen baromfin kívül házi állat is alig van. Lovat is csak a hegyi vidéken s városokon látni, de nagyon keveset.

A ház mellett néhány fa, néhány árnyat adó bambusz-bokor, ebből áll a japáni tanya környéke.

Az egész térség még sem unalmas, mert a művelt földek egyhangú egyenes kocka vonalainak hatását enyhítik a tanyák, s a néhol csak egy szoba nagyságú tetemők pár fával. Itt már a halottaknak is alig jut hely.

Ilyen a tulságos népesség. De azért az európai szocializmust nem ismerik. Boldogok, valószínűleg jobbak is, mint mi.

Japán hatalmasan fejlesztett iparát. Gomba módra keletkeznek a gyárak. Ifjú hével foly itt minden. 1868-ban lépett Japán modern útra; legalább ezzel az évvel szokás a forduló pontot jelezni — s azóta Európát sok téren utól érte. Századok munkáját akarta évtizedek alatt elvégezni s ez nagy részben sikerült is.

Van jó hadserege, kitűnő hajóhada, közmivelődési intézményei számosak s európai ember előtt is megütik a mértéket. Gyáripára maholnap nemesek fedezik a 45 millió lakos szükségletét, de sok czikkéből már kivitele is van. Az olvasni és írni tudás általános; különben az itt is, Kínában is régebb, mint nálunk. Ugy a papír-, porcellán- és selyem-ipar is.

Tudományos intézményeiben is igyekszik Európát utolérni, s már sem megvetendő sikereket mutathat fel.

A feudalizmusból átmentek a valódi alkotmányos monarchiára. Van parlamentjük, felelős minisztériumuk s minden európai udvarnál követtségük; hanem van államadosságuk is, kivált az utolsó hadjárat óta.

Ebben azonban igen nagy hasznuk volt. Ha nem számítjuk is Formosa szigetét, a melynek pedig három millió lakosa van, ez a hadjárat ismertette meg Európával a japáni haderőt, a mi bámulattal vegyes megütközést keltett kivált Angliában, a hol nem szívesen látják kifejlődni az «ázsiai Angliát». Mert Japán arra a szerepre

A menetet magas rangú hivatalnokok nyitották meg, azután következtek a papok. A papok után magas rangú katonák lóháton s egy század huszár. Ezután fehérbe öltözött papok, sajátos fejdíszszel, fűvő hangszereken szomorú, megható egyházi dalokat adva elő. Ezután következett a nagy s szőnyegekkel díszített koporsó, melyet kékre öltözött papok, vagy lehet, papnövendékek vittek. Ezt követte gyalog a diplomáciai kar teljes díszben. Utánok magas állami méltóságok haladtak polgári ruhában.

Mindez példás rendben, halotti csendben folyt le. A közönség tiszteletet gerjesztő hallgatással viselkedett az egész menet alatt. Egy hang beszédet sem lehetett hallani.

B. Kemény Endre.

ÁIVASZOVSZKY KÉT TENGERI KÉPE.

Áivaszovszky orosz festőről, kinek főleg tengeri tájképei oly hírnevet szereztek, múlt számban emlékeztünk meg bővebben. Ezúttal

fény sem bír áthatni. A szigonyos Neptun és kíséretének fő alakjai azonban mithikus fény közt jelennek meg. A tenger már háborog, tajtékzik, de az igaz vihar Neptun paripáinak nyomán zúdul föl. A szilaj mének mintegy a felhőket látszanak beletiporni a tengerbe, az orkánt az örvényekbe.

A kitűnő orosz festőtől öt kép lesz a legközelebb megnyíló műtárlaton.

EGYVELEG.

* A pókok veszedelmes ellenségei a táviratozásnak Japánban. Igen gyakori dolog, hogy hálókát a táviró-sodronyokra erősítik s ezek a harmat által megnedvesítve, a villamos áramot a földbe viszik s így a közlekedést megakadályozzák. Hasztalan irtják őket, a hálót igen gyorsan újból készítik. Amerikában pedig a szobroknak ártnak a pókok, mivel hálók alatt mikroszkopikus növénymagvak gyorsan tenyésznek s a követ megrepszítik.

* Bismarck tisztelői oly nagy számmal kértek parkjából fákat, melyeket az ő emlékére akartak

NEPTUN ÉS KISÉRETE. — ÁIVASZOVSZKY FESTMÉNYE.

van hivatva már csak fekvésénél fogva is. És Japán ma már nem igazható le, mint India.

A japáni városok csak olyanok, mint a kínaiak, hanem ezekkel ellentétben ragyogó tiszták. Az utcák mind egyenesek és szélesebbek, mint a kínaiak. A boltok, árúhelyek, étkezők, s magánházak is példányképei a tisztaságnak. Szinte alkalmatlan; az ember mindig fél, hogy valamit elpiszol. Kínában megfordítva van.

A boltokban ugyanazon árakat találai, mint Kínában. Ugyanolyan porcellán, selyem, bronz, elefántesont-faragás. Semmi különbség, csakannyi, hogy mindezen tárgyaknál jobb ízlet tanusít a japáni. Az emberekben a külső szemmel látható különbség a kínai felett a japáni nagyobb udvariassága.

Még csak egy dologról írok ez alkalommal. Utitársamnak, Del Medicónak, s nekem nyílt véletlen alkalom, hogy jelen lehettünk az elhunyt japáni anyacsászárné temetésén, mely február harmadikán délelőtt ment végbe Kiotóban. Százazrekre menő tömeg nézte a menetet, a vasúttól egész egy város mellett levő kolostor, a hova a halottat helyezték el. Egyletek, társulatok, iskolák, katonai, tengerészeti növények, stb. testületileg vettek részt a temetésen.

pedig két tengeri tárgyú festményét mutatjuk be. A tengernek sok klasszikus festője volt a régi mesterek között is. A rejtélyes elem, mely nyugalmában fenséges, haragjában oly borzasztó, mindig vonzotta a költői kedélyeket. Voltak, a kik fürkésztek, mint a szív rejtélyeit. Áivaszovszky is ezek közül való. A tengert teljes szépségében, félelmetességében a legkitűnőbb hajós sem ismeri annyira. Azért tudja oly sok oldalon feltüntetni a hullámok alakjában, a levegő, a víz, a felhők igaz színében és fényében.

Az egyik kép, melyet bemutatunk «A vihar közeléde» a legszebb tájképi kompozíciók egyike, az emelkedő tarajos hullámokkal, a vihart hozó nehéz felhőkkel, melyek sötét kárpitját a villám szakítja meg. Arrább hátra a tenger még nyugodt, a levegő világos. A hangulat és a színek ily ellentétben mester az orosz művész, valamint a hullámok játékának, alakjának természetességében.

A másik kép allegoria, Neptun és kísérete, a vihar paripáitól ragadt kocsjában. A tenger minden szelleme kíséretében van, a tritonok, szirenák, sőt egy pár zephir is röpdre a magasban. A vihar kitörésének allegóriája ez. Az egész kép sötét, a felhőkön keresztül semmi

fölnevelni, hogy a herceg közelebb a lapokban hirdette ki, hogy több elajándékozni való cseméje már nincs.

* A szibériai vasút keleti részét az eredeti tervtől eltérőleg Khina északi részén vezetik át, mivel itt nincsenek jentékeny építési akadályok s ezenkívül a vasút hossza is 546 kilométerrel rövidebb lesz. Az engedélyt a kínai kormánytól már megnyerték s a vasút öt év alatt elkészül, de csak 80 év múlva megy át a kínai állam birtokába, ha ugyan ezen idő alatt az orosz be nem olvassza birtokába ezt a részt.

* Az emberi kéz tenyerén levő vonalak soha sem egyformák, vagyis minden ember tenyerén más-más féle vonalak láthatók. Ha valamely kínai alattvaló útlevelét kér, az illetékes hatóság, melynek területén lakik, a tenyeréről olajjal íratott vékony papírosra egy lenyomatot vétet, mely aztán a hatóság hivatalos pecsétjével ellátva útlevelé gyanánt szolgál s mint ilyen csakugyan meg nem hamisítható, sem pedig másra át nem ruházható.

* Európában az első vasút ezelőtt hetven évvel épült. Azóta 766.000 kilométer hosszú vasúthálózat létesült. E vasútvonalak mentén 100 millió frt értékű távirai vezetek-póznák vannak felállítva, melyeknek fentartása évenként 2.400.000 frtba kerül.

SZOBORLELEPLEZÉS NAGY-KÁTÁN.

Nagy-Kátán e hó 4-én mintegy 7000 főnyi közönség jelenlétében leplezték le a nagykátai csatában elesett honvédek emléksobrát, mely a kátai járás hazafias közönségének adományából épült fel. Gerenday Béla akadémiai szobrász szépen mintázta a magas korinthusi oszlopot, melynek tetején öt ágyúgolyó, talapzatán pedig babérkoszorú és gyözelmi jelvények vannak művészeleg faragva.

Az ünnepi díszbe öltözött városban a hangulatot lovas bandériumok, virág- és lombfüzérek, tarackdurrogások emelték.

A szép ünnepély délelőtt 11 órakor a kátai dalárda énekével vette kezdetét, azután Keglevich Gábor gróf, a szoborbizottság elnöke beszélt, átadva a szobrot Nagy-Káta közönségének, a mire Gempere főjegyző válaszolt. Majd Gullner Gyula képviselő mondotta el hazafias, lelkes ünnepi beszédét nagy tetszés között, mely

FÖLDI-ÜNNEPÉLY HADHÁZON.

Folyó hó 6-ikán, két nappal a nagykarolyi Kölcsey-ünnepély lezajlása után, egy másik kegyetes ünnepélyt ült a magyar irodalom. Dr. Földi Jánosnak, ki a Debreczeni Körnek a múlt század utolsó évtizedében megalkotója, lelkesítője volt, kinek nevéhez fűződik a Debreczeni Fűvészkönyv és a magyar természetrajzi nyelvnek megalkotása, eddig csak pár akáccsal jelzett sírját jelölte meg díszes emlékkövel a temetőben, lakóházát pedig a városban márvány emléktáblával a hadháziak kegyelele.

Dr. Földi korának elsőrangú, és nemcsak a természetrajzban, hanem a nyelvtudományban és költészetben is nyomosan működő magyar tudósa volt. 1755-ben született Nagy-Szalontán. Sok nélkülözés közt nevelkedett a debreczeni kollégiumban, és épen úgy kénytelen volt isko-

majdnem egy időben adta ki Csapó József debreczeni orvos «Új füves és virágos magyar Kert» című, növénytanát; ugyanegy időben jelent meg ezzel Veszprémy István szintén debreczeni orvosnak nagy latin nyelvű munkája, a Biographia Medicorum, a magyarországi orvosok és természettudósok életrajza.

Földi azonban az újabb tudomány, nevezetesen a Linné világszerte elfogadott természetrajzi rendszerének alapjain akart egy magyar növénytant megalkotni. Megkísztette és kiadta ennek tervezetét, a melyben legerősebben gondolat volt az ország különböző részein használt növénytan népies elnevezések összegyűjtése és alkalmazása. Munkájának eredményét nem érte meg korai halála miatt. Diószegi Sámuel és Fazekas Mihály folytatták, végezték be és adták ki azt hat évvel a Földi halála után. E munkának, mint a növénytan magyar nomenclatura megalapítójának, a Linné rendszere első alkalmazójának úttörő érdeme, sőt tudó-

A NAGY-KÁTAI HONVÉDEMLÉK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE.

Túry Gyula rajza.

után Léway Mihály szavaltja el erre az alkalomra írt költeményét; végül a kispesti dalárda énekelte a Szózatot, mely után gyönyörű korszorúkat raktak a szoborra Nagy-Káta város közönsége, iparosai és a 48-as honvédek nevében. Délben díszbe volt, melyen mintegy 220-an vettek részt Pestmegye, Nagy-Káta és környéke kiválóságai közül.

Este fátylasmenettel kivonultak a temetőben levő honvédsírokhoz, a hol Lukács Gyula képviselő tartott beszédet.

Különösen lelkes fogadtatásban részesültek azok a tisztességes hazafiak, a kik egykor részt vettek a bicsei ütközetben s ez alkalomra itt az ország különböző vidékeiről megjelentek.

Az ünnepélyen jelen volt Túry Gyula kiváló fiatal festőnk is, a ki a «Vasárnapi Ujság» részére a kátai honvédszoborról és ünnepélyről rajzot készített, melyet most ime bemutatunk. A képen előtérben áll az emlékszóbor, körülötte az ünnepelő sokaság, a szónoki emelvényen Léway, a mint épen költeményét szavalja. Háttérben a plebánia-templom, városbáza, iskolák, plebánia és egyéb épületek látszanak.

lai pályáját megszakítani, mint később Arany János. Midőn debreczeni pályáját elvégezte, Kis-Kún-Halasra, akkor úgynevezett akadémiai rektorságra ment, hol három évet töltött, és megszerezte magának az orvosi pályá elvégzésére szükséges anyagi eszközöket. Orvosi szigorlatát a pesti egyetemen 1788 őszén tette le, és egyenesen Szatmár-Nemetibe ment városi physikusnak, 1791-ben pedig a Hajdu-kerület választotta főorvosának, és tíz év múlva, 46 éves korában mint ilyen halt meg.

A szomszédságban fekvő Hadházon, folytonos érintkezésben Debreczennel, melyhez a Veszprémy István híres orvos leányával kötött — különben elég boldogtalan — házassága is fűzte: Földi a magyar tudomány különböző ágainak művelésére lelkesítette jó példájával és buzdításával a debreczeni tudományos férfiakat; első sorban egy magyar nyelvű Növénytan készítésére. Debreczenben meg voltak erre a tudományra a történeti előzmények és az előkészített talaj.

Melius Péter debreczeni pap már a XVI-dik században itt irta meg az első magyar nyelvű Fűvészkönyvet, a Herbariumot. Földi előtt vele

mányos értéke maig is megvan, és azt a mai természetrajzi tudomány is elismeri. A Magyar tud. Akadémia és a Természettudományi Társaság el is küldte az ünnepélyre is képviselőjét, dr. Enez Géza kiváló természettudósunkat.

De nemcsak a növénytanban működött Földi, hanem megírta és kiadta Állattanát is, mely szintén érdemes helyet foglal el irodalmunkban. Ezenkívül a magyar nyelvtudományban is buzgó munkása volt, és a debreczeni Grammatika nagyobb részben az ő pályaműve alapján készült. A midőn később a Földi halála után a magyar nyelvújítás körül a Kazinczy-Révai irányával szemben az ismert irodalmi harcok folytak, Révai ellenesei a debreczeni Grammatikára hivatkoztak mint tekintélyre, és így rosszabb híre költ, mint érdeme. A nagy Révaiak szembe állítva, azzal mintegy erőszakkal mérkőztetve, méltán szorúl ugyan háttérbe, de méltatlan arányban kisebbedik meg; mert a debreczeni Grammatika tulajdonképpen nem Révai-ellenes, hanem Révai előtti álláspontot képvisel, és megvannak a maga nagy érdemei.

A költészetben is működött Földi, egy néhány csinos verse és egy figyelmet érdemlő verstaní

értekezése van a mértékes és rimes verselés összekapcsolásáról.

Földi sokoldalú munkásságával és hathatós izgatásaival a magyar irodalom úttörői között a legérdemesebbek közé tartozik, és alig 13 éves működési pályáján roppant munkásságot fejtett ki, sőt mondhatjuk, hogy egész életét a magyar nyelvű tudomány művelésének szentelte.

Nem is mondhatjuk, hogy a nemzet hálája ne igyekezett volna érdemeit méltányolni. Az első magyar tudományos társaság tervezői 1791-ben Földit azon 40 magyar tudós közé számították, kik a felállítandó intézetnek tagjaiul lettek volna megválasztandók. Csokonai tisztelete a költészetben öröklötte meg nevét. 1847. április 6-án, tehát éppen felszázaddal az előtt Hadházon a magyar irodalom országosan ünnepelte. Lugossy József tartott felette emlékbeszédet, és az ünnepi ódát Garay János írta. Toldy Ferenc és Hanák Károly János is hozzájárultak az ünnepélyhez; a debreczeni és hadházi nők pedig kedves akácaikat ültették sirja fölé; 1876-ban ismét fölkereste sirját a kegyelet.

Most pedig ez ünnepélyen a nagy számban összegyűlt közönség, a Magyar tud. Akadémiának, a Természettudományi Társulatnak, a Kisfaludy-Társaságnak kiküldöttei (ez utóbbit Jakab Ödön költőnk képviselte), a debreczeni Csokonai-Körnek, — mely az emlékkö felállításának fő sürgetője volt — és Debreczennek részvétele, a Hajdu-városok küldöttségei megmutatták, hogy a nemzet Földi iránt nemcsak érzi, hanem ki is akarta mutatni háláját, midőn a sokat szenvedett, nehéz időkben élt boldogtalan férfinak, a magyar irodalom egyik úttörőjének hamvait csinos emlékkövel és az általa szeretett és kért akácfaik ültetésével tisztelte meg.

A sárnál Géresi Kálmán tartott emlékbeszédet, Szabó Lajos hadházi ref. lelkész imát, a városban pedig az emléktábla előtt Simon ref. tanító tolmácsolta a hadháziak kegyeletét, és végül dr. Benedek János, a Csokonay-Kör titkára egy lelkes költeménnyel zárta be az ünnepélyt.

Az emléktáblát Könyves Tóth Kálmán debreczeni lelkész következő csinos epigrammája díszíti:

Dal, tudomány, zene temploma volt ez az egyszerű hajlék,
Régi lakója nem élt: városod őrizi Neved!
Földi! ha hamvait fedí lombos akác komor árnya,
Jelzi lakásod e kő; érdemed őrizi Hazánk!

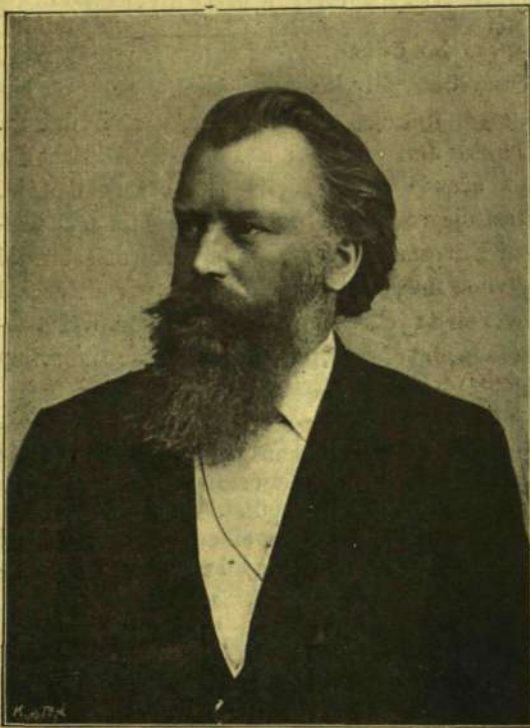
Az emelkedett hangulatú ünnepélyt a városi vendéglőben közeledő fejezte be. G. K.

BRAHMS JÁNOS.

1833—1897.

Brahms János, a hírneves német zeneszerző, április 6-án Bécsben meghalt. Brahms az utolsó évtizedek egyik legkitünőbb zeneszerzője volt, kinek lángelméje messze túlszárnyalt hátszín határait, s művei az egész világ közkinccsé váltak. Zeneirodalmi működését hatalmas alkotó erő, eredetiség és kiváló formaérzék jellemzik. Származó képzelme, gazdag és mély invencziója, sokoldalúsága az első közlő emelték s nevét az egész világon ismertté és becsültté tették. Brahms a romantikus zenei iránynak volt egyik leghivatottabb művelője; csapongó fantáziáját azonban a klasszikusok formái közé szorították; sokan Beethoven legmúltabb utódjának mondták. Irodalmi működése, az operát kivéve, a zene minden irányára kiterjedt. 121 művet hagyott hátra; utolsó szerzeménye, a «Komoly dalok» volt a mester hatványala. Brahms a magyarokat nagyon szerette; többször látogatott el hozzánk Budapestre s a hangversenylátogató közönség bizonyára emlékezni fog a szőke, kék szemű, rózsás arcú öreg úrra, a ki hol a filharmoniai hangversenyeken, hol a kamara-estélyeken működött közre. Nagy kedvvel írta át a magyar népdalokat; s a «Magyar táncok» című ciklusát az egész világon ismerik.

Brahms Hamburgban született 1833. május 7-én. Első zenei oktatását atyjától nyerte, a ki egyik hamburgi színház zenekarában nagybőgős volt. Húsz éves korában Reményi Edével került össze, a ki a serdülő ifjúban fölismerte a tehetség erejét és rögtön lekötötte magának kisérvőül a föld körül

BRAHMS JÁNOS.

tett nagy körútján. Reményi később bemutatta Joakhimnak és Lisztnek, a kik viszont Schumann figyelmébe ajánlották. Schumann folyóiratában «Új pályák» czímen egész tanulmányt írt a fiatal zongoraművészről, a kinek ragyogó jövődöt jósolt. A jóslat hamar beteljesedett. Brahmsnak már első műveiben gazdag fantázia, mély és igaz érzések mutatkoztak és a romantikus irány merészsegei gyönyörűen fűttek meg a klasszikusok imponáló nagysága mellett. Szonáták, balladák és szimfóniák egész seregével kezdte már ifjú korában a zeneszerzést; a hatvanas évek végén pedig a vallásos zeneköltés remekait teremtette meg. «Német rekviem»-je még ellenfeleit is dicsőre ragadta, s ettől fogva szárnyára kapta a hirt; minden művét istenítették. Nagy hatása volt a «Magyar táncok» című ciklusának is. Harminez fűzet karéne, negyven dal és huszonegy kamara-zenemű marad utána. Igazi művészlélek volt, a ki sehol sem tudott megnyugodni. Éveken át a lippei hercegnél Detmoldban volt karigazgató és zenetanár, később egymás után Hamburgban, Zürichben, Baden-Badenben és Heidelbergben lakott, de sehol sem volt maradása. 1871-ben a bécsi zenekedvelők egyesületének volt hangversenymestere, 1874-ben pedig innen Heidelbergbe ment. A cambridgei egyetem 1877-ben, a borsoszlói 1881-ben adott neki tiszteletbeli tudori oklevelet. A halál most hosszú, sorvasztó betegség-től váltotta meg.

AZ ORSZÁGOS KÉPTÁR ELLOPOTT MŰVEI.

Az országos képtárban március utolsó napján ellopott két festmény fotográfiai sokszorosítását szétküldték a műtárusokhoz, a fővárosban pedig a kirakatokban állították közszemlére mindenfelé, azt elölözvén úgy ezzel, mint más intézkedésekkel, hogy az ellopott képeknek nyomára lehessen jutni. A legközelebbi napokban különben nem csupán nálunk történtek képlapások. Április 1-én a bécsi műtárlatból loptak el egy értékes képet, ezen a héten pedig a madridi Prado-képtárból tűnt el Murillo egyik híres képe.

Az országos képtárban történt lopás gondosan elő volt készítve, s a vizsgálatnál kitűnt, hogy a tolvajok még több képet is kiszemeltek. Ezt az árulta el, hogy Breughel hollandi festőnek «Aeneas az alvilágban» néven ismert képe, Teniers szintén híres hollandi festőnek. «Pásztor» című festménye és Van Dyck valamely tanítványától származó «Szent Alajos» szintén meg volt már lazítva a rámkában. E három kis kép egymáshoz közel van az Akadémia harmadik emeletén. Oda volt már rajz-szögekkel függesztve a hátokra egy-egy színnyomatú kép is, melyet a tolvajok az eredeti képek kivételé után a rámkába tettek volna, hogy azok üressége azonnal föl ne tűnjék.

Igy lopták el Murillo «Szent József a gyermek Jézussal», című festményét és Van der Neer téjképet. Ezek helyébe is színnyomatú papírképet tettek. Van der Neer képe helyén egy hitvány téjképet találtak. A Murillo-féle festményhez azonban hasonló, úgy látszik, nem tudtak találni. Különböző színnyomatú

képekből vagdaltak tehát össze egy magas férfi- és egy gyermek-alakot, s úgy ragasztották össze, hogy az első pillanatra valamennyire hasonlatos kép mutatkozzék a rámkában. A fejek, a kezek, a test több része mind külön-külön képekből van összeollózva.

Murillo a XVII. század nagy spanyol festője. Ő és Velasquez a spanyol festészet két legnagyobb művésze. Murillo Madonnákon, a szenttárgyú képeken kívül életképeket is festett, s igen nevezetesei «útczéi suhanczai». A madonnák a spanyol női szépségek típusai, realisztikusabb felfogással, mint Rafael madonnái. Az országos képtár több rendkívül becses festményét őrzi, leginkább madonnákat és a szent családot ábrázolókat. Az ellopott képről nem bizonyos, hogy tőle származott. Lehet valamilyik tanítványának műve, de azért értékes képtári darab.

Aert Van der Neer (1603—1677) a kitünőbb hollandi tájképfestők közül való. Kisebb képeket festett, mindig folyók partját, terülő lapályokat. Kedvelt tárgya volt az éjjeli tűzfény és az ezzel egyidejűleg világító hold fénye, úgy, hogy a kettős világítást rendesen használta. Az országos képtárban két ilyen tűzfestményt mutatott képe volt; ezek egyikét lopták el. Van itt tőle még egy holdvilágos tájkép és egy «Fasor». Az ellopott kép értéke 4000 forint volt fölve a képtár becselési jegyzékében.

A rendőri nyomozások eddig csak annyit deríthettek ki, hogy a lopást négyen követték el, négy fiatal ember, kik hosszan időztek a képtárban és sokat nézegettek. A kép előkerítőjének a képtár igazgatósága 300 forint tűzött ki jutalmul.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Irodalmi tanulmányok. Irta Imre Sándor. Budapest 1897. Két kötet. A Kisfaludy-Társaság, mely válogatott szépirodalmi művek mellett magvas esztetikai és irodalomtörténeti munkákat is ad a hazai művelt közönség kezébe, Imre Sándor irodalmi tanulmányának e szép gyűjteményével ismét jó szolgálatot tett az irodalomnak. E tanulmányokat már korábban is olvastuk szétszórva a «Budapesti Szemle» különböző évfolyamaiban és más folyóiratokban, de értékük sokkal nagyobb és maradandóbb, semmint ösztönöz ne örülhetnénk, hogy im könnyen hozzáférhető könyvalakban is megjelentek. E tanulmányokban méltán csodálhatjuk a szerző ismeretének rendkívüli gazdagságát. De ez nem minden érdeme, ő nem egyszerű reproductív tehetség, hanem eredeti, önálló gondolkodó, kinek mélyreható fejtegetéseit igazi szellem okulásra olvashatjuk.

Az első kötet a következő három értekezést foglalja magában: «A dal nyelvéről», «A nyelv romlásáról» és «Arany János és Aristophanes». A harmadik leghosszabb, talán legnagyobb studiummal is készült a nemcsak a nagy görög komédia-író szellemével ismert meg, hanem Arany János költői egyéniségét és nyelv-művészetét is sok finom vonással jellemzi. A két első tanulmány viszont a költőkre és írókra nézve egész tárháza a hasznos tanulságoknak. Különösen most, a nyelv és irodalom forrongó, erjedő korszakában kívánatos volna, hogy bár minden magyar író elolvassa Imre Sándornak a nyelv romlásáról írt tanulmányát, gondolkodni fűtse a hasznára fordítaná a levont tanulságokat. A második vaskos kötet két tanulmányt tartalmaz: «Az olasz költészet hatása a magyarra» és «Petőfi és némely külföldi költők»; az utóbbi azonban tulajdonképpen öt külön tanulmányból áll, a mint Petőfi párhuzamosan tárgyalja a francia költőkkel, Whitman amerikai költővel, Heinével, Burns-sal és Leopardival. Nem állítjuk, hogy ez a párhuzamba állítás mindig szerencsés, pl. Petőfi és Leopardi költészete közt jó formán rokon vonást sem lehet találni; de azért Imre Sándor fejtegetéseit itt is élvezettel és tanulsággal olvashatjuk. Minden tekintetben kitűnő irodalomtörténeti tanulmány az, melyben az olasz költészetnek a magyarra gyakorolt hatását ismerteti a XVI. századtól kezdve a legújabb időkig. A két kötet ára fűzve 4 forint 50 kr., vászonkötésben 6 forint.

Molière élete és művei. Irta Haraszi Gyula. Budapest, 1897. Két kötet. Midőn a Kisfaludy-Társaság Molière vigjátékainak tizenkét kötetes magyar kiadását befejezte, annak mintegy kiegészítőjéül egy oly munkáról is kívánt gondoskodni, mely a hazai közönséget alaposan megismertesse Molière-re és költészetével. A mű megírásával Haraszi

Murillo: Szent József a gyermek Jézussal.

AZ ORSZÁGOS KÉPTÁRBÓL ELLOPOTT FESTMÉNYEK.

Gyulát, a francia irodalom kitűnő ismerőjét és szakavatott búvárát bizta meg, ki Chénier-ről írt s francia nyelven is megjelent munkájával még a francia irodalmi körökben is feltűnést keltett.

Haraszi e megbízásnak szép sikerrel felelt meg. Áttanulmányozta az egész nagy Molière irodalmat, s beható kritikával vesi bonczkás alá forrásait, több közelebbi téves véleményét helyreigazít s erős ítélettel és helyes esztetikai érzéssel írt eredeti művet nyújt. Molière életrajzírójának, ki komolyan vesi feladatát, erős kritikára van szüksége. Haraszi ki is emeli művének mindjárt bevezetésében, hogy kevés nagy ember van, kinek élete, a forrás-anagy fogyatékossága miatt több találgatásra csábított volna, úgy hogy a költő alakja körül egész mythosz támadt. Haraszi nagy alapos-sággal készült művet ad Molière-ről a magyar közönség kezébe; de műve nem száraz tudományos munka, elevenen domborítja ki Molière alakját, műveinek pedig úgy keletkezését, mint a kor erkölcsi és eszmévilágával való kapcsolatát, a kortársakra tett hatását, valamint esztetikai értékeit oly jel-

lemzőn és szépen ismerteti, hogy a mű olvasása ép annyi élvezetet nyújt, mint tanulságot. Haraszi munkája a Kisfaludy-társaság különben is becses kiadványainak újabb gazdagodását jelenti. A két vaskos kötet ára 4 forint 50 kr., vászonkötésben 6 forint.

A Budapesti Szemle áprilisi kötetének első közleménye Beöthy Zsoltnak az a szép tanulmánya, melyet a Kisfaludy-társaság idei közgyűlésén Erdélyi Jánosról olvasott föl. Ezt követi Salgó Ernő cikke: «Constant Benjamin», az 1830-ban elhunyt híres francia politikai íróról, kinek csak nem rég megjelent naplóját ismerteti, mely egy nagy eszt. ember szenvedélyes szívének tükré. Leopold Samu nagyobb dolgozata, «Bezerédj István», igen érdekesnek ígérkezik, Tolnavármegye hírneves követeről, a negyvenes évek nevezetes férfiaról, kinek életét és korát eleveníti föl. Ezúttal első része jelent meg.

Vargha Gyulának a Kisfaludy-társaság által megjutalmazott, s a társaság ülésén élénk tetszés mellett felolvasott regényes dalműszövegét «A boszú kárda»-ot egész terjedelmében közli a kötet, s bizonyosan szívesen olvassák a költészet barátai. «A vízi malom», Elliot György regénye Váczy János fordításában tovább foly, s most a negyedik közlemény jelenik meg belőle. Szász Károlytól a «Hálátlanság» című erőteljes hangú költemény, Lévy József fordításában pedig egy angol népballada, a «Két holló» gazdagítja a szépirodalmi közleményeket. Grösz Emil részletesen és kimerítőn foglalkozik dr. Högyes Endrének az egyetem orvosi karának multjáról és jelenéről írt nagy művével; Ilosvay Lajos pedig Than Károlynak ép most megjelent «A kísérleti chemia elemei» című munkájával. A könyvismertetést folytatja az «Értésítő» rovat. Itt Baksa Sándor Iliás fordításáról ír — n. — s a magyaros versekre és népies kifejezésekre tett megjegyzések után kiemeli a fordítás érdekességét, egységes alaphangját. Egy másik ismertetés Szana Tamásnak Izsó Miklósról kiadott könyvét bírálja. A Budapesti Szemle előfizetési ára egész évre 12 forint, fél évre 6 forint.

Életemből és emlékeimből, a történelem, irodalom és művészet köréből; írta id. Ábrányi Kornél. Ez czíme egy 366 oldalra terjedő könyvnek, melyet a Franklin-társulat díszszel állított ki. Szerzője az irodalom és zeneművészet ismert férfa, kinek felszázados pályafutását közelebb ünnepel meg írói és

Van der Neer: Város a folyó partján.

művészi körökben. Hosszú, régmúlt időkre pillant vissza könyvében, saját életére, korának nevezetes eseményeire, alakjaira s a művészvilágra. A szabadságharcból vett epizódok egy-egy újabb vonást vagy jellemzést adnak ezekről a viharos időkről. De Ábrányi nem mint krónikás jelenik meg a könyvben, hanem főleg mint író és művész, ki eszméért lelkesül, művészi meggyőződéseit hirdeti, s a hazai zene és művészet ügyének kívánja megnyerni az olvasót, és saját gondolataival és nézeteivel segíti megérteni az eszméket. Művészeti ügyeink sok kérdés és törekvés őrkí meg a lapok. A könyv változatos tartalma minden művelt embernek szól. Ára 2 forint 40 kr., s elől a szerző arcképe érdekesséti. A mű két részre oszlik; az első a történelem, a másik a művészet.

A Fáraók országában, írta Erődi Béla, ki sokoldalú tevékenysége és irodalmi munkássága mellett, mint utazó is a földrajzi ismereteknek nem egy

A Van der Neer festménye helyébe tett kép.

A Murillo festménye helyébe tett kép.

tanulmányos művet nyújt. Szicília és Malta szigetén tett útjának leírását követi most a Nilus alsó vidékének ismertetése 65 képpel és Egyiptom térképével. Kétszer utazott itt, s bő tapasztalatait, az érdekes ország műemlékeit, népét eleven előadással, tájékoztató bő tudással írja le s hasznos könyvvél egészíti ki azokat a műveket, melyek az ifjúság ismereteinek öregbítésére is oly termékenyítőleg hatnak. A könyvet szép kiállításban adta ki a Lampel-féle könyvkereskedés, színes nyomású czímképpel, sok illusztrációval, eredeti fényképek jól sikerült másolataival. Lapunk mai száma e könyv illusztrációi közül többet bemutat.

Párbaj-códex, írta Clair Vilmos. Második kiadás; ifj. Nagel Ottó bizománya. Kétszételenül alkalomszerű könyv, némelyek számára talán zsebkönyv is. Clair a párbaj összes szabályait összefoglalja; kezdi a sértésnél, a kivívásnál, a segédek kötelesegeinél, s aztán kivált a pisztolypárbajról fr hosszabban. Az érdekes munka elején az évtized nevezetesebb párbajait mondja el, míg végén a párbajok ellen hozott összes törvényeket felsorolja. Minden egyes esetben a szerző tanácsokkal is szolgál a feleknek. A csinos kiállítású s több rajzzal is ellátott könyv ára 1 frt 50 kr.

Pályázat ódára. A szegzárdi Garay-szobor leplezésékor szavalandó ódára 100 korona pályadíjat tűzött ki a szoborbizottság. A jelítség levélkével ellátott pályaművek jun. 10-ikéig Szegzárdra Fördös Vilmoshoz, a szoborbizottság elnökéhez küldendők.

A tavaszi nemzetközi műtárlat ápril 15-ikén nyílik meg a műcsarnokban. A bíráló bizottság, mely a beküldött művek fölött ítél, már befejezte működését s elég szigoron járt el. Beérkezett magyar művészekből 650 festmény és szobor, de csak 230 művet fogadtak el ezek közül 109 művésztől. A külföldről érkezett művekből csak néhányat utasítottak vissza; elfogadtak 83 művésztől 137 művet. A kiállításon az *Ipolyi-díjért* versenyző művek is részt vesznek, s ezen kívül először kerül kiosztásra a b. *Rudics-féle* alapítványi ösztöndíj.

A kiállítás bemutatása e hó 14-ikén ünnepélyes lesz. Meghívják rá az uralkodó családnak egy, esetleg a fővárosban időző tagját, valamint az egész kormányt. A társulat tagjai tagsági jegyük alapján egy hölgyvel együtt belépési joggal fognak birni; továbbá hozzáférhetővé teszik a megnyitást a nagyközönség számára is az által, hogy annak napjára két forintot belépőjegyeket is adnak ki.

Az új országház falfestményei. Az állandó országházépítési végrehajtó-bizottság pályázatot hirdet több falfestményre. És pedig a delegációs terembe az 1867-iki koronázás *kardóvágási jelenetéről* (versenydíj 3000 korona), a főrendiház üléstermébe a *Moriamur* jelenetéről és az *Aranybulla*-ról (versenydíj külön-külön 1500 korona), az étterembe a 67-iki koronázási *Királyi ebéd*-ről, a vigadóbeli *Ünnepi ebéd*-ről és a vérmézes *Nép-ünnep*-ről (versenydíj együtt 4500 korona) kell a kisebb méretű színezeteket 1898 január 5-ig az állandó országházépítési végrehajtó-bizottsághoz beküldeni. A színezeteket a végrehajtó-bizottság négy tagjából, az *Országos képzőművészeti társulat* négy tagjából és a *Magyar mérnök- és építész-egyesület* két-két kiküldöttjéből alakuló bizottság bírálja meg. A pályázatban részt vehet minden festőművész, a ki magyar állampolgár. A színezeteket méreteiről és egyéb tulajdonságokról Steindl Imre, az országház művezetője ad felvilágosítást.

Nemzeti színház. A legutóbbi idők francia színműirodalmának terméke Brieux 3 felvonásos darabja a *„Szabadulás”*, mely Ivánni Jenő fordításában ápril 2-ikán került bemutatásra a nemzeti színházban. A színművek új eleme benne: a tudományos fejtegetés. A színmű alapja egy tudományos tétel megtagadása, hol leleményesen, hol epésen. A támadásban az orvosok a szerző czéltáblái, a kikkel egész ellenszenvvel bánt. Ebben van a színműnek vidámabb oldala, sok guny és egy kevés humor. A komolyabb rész valószínűtlen, erőltetett és vontatott. A szereplők oly minden részletre kiterjedő művészi kidolgozással játszottak a színművet, hogy sokat éledek hézagjaiból és elég érdeket tudtak adni a lapos történetnek.

Bertry, a nagyhírű orvos, könyveket írt az átöröklés törvényeiről, melyeket egyébiránt nemcsak a színpadi törvények hirdetnek. Az átöröklés törvénye az, hogy a szülők természetét és szokásait a gyermekek tovább folytatják. Tehát fátum uralkodik rajtuk. Bertry unokaháza, Lucienne másolta a tudós könyvét. Lucienne elhiszi, a mit nagyhírű bátyja mond. Amde az ő anyja egy nagyon könnyelmű asszony volt. A leány megtudja ezt és kétségbeesik, hogy ugyanez lesz az ő sorsa is. Ugyis mondja már

mindenki, hogy egészen olyan, mint anyja. Bertry mostoha fiának pedig az apja öngyilkos lett, családjában hipokondria uralkodott. A tudós előre látja, hogy Jean végzeté ugyanez lesz. A fiatal emberben csakugyan nincs életkedv semmi. A két elátkozott teremtet beleszeret egymásba, úgy találják, hogy ők épen összeillenek, megvényszálnak egymást. Bertry a házasságot ismert elveinél fogva ellenzi, mind addig, míg Jean nem fenyegetőzik, hogy agyonlövi magát. Ekkor aztán egymáséi lesznek, de Lucienne fejében csakhamar ott motoszkál az átöröklés. Mikor unatkozik, mikor nem jól találja magát falun, az képzeli, hogy anyja szelleme kísérti. Mikor pedig megjelenik egy korábbi udvarlója, emlékezteti a multra, sőt meg is csókolja, Lucienne nem úgy viseli magát, a mint más becsületes asszony. Nincs ereje elutasítani a csábítót, mert ennek megjelenése az ő végétét jelenti. Férje megsejti a történetek, haragra lobb, vádolja magát, hogy mért is vett feleségül ilyen asszonyt, hisz kreatúrái vagyunk egy felsőbb hatalomnak, s attól nem szabadulhatunk. Harag támad köztük, a fiatal nő pedig megnyugszik, hogy minden a végtet szerint történik. Végre udvarlója kiméletlen lesz iránta, követeli szerelmét. Lucienne megundorodik, fölismeri a bűnös szerelmét. De ha így írtózik a bűntől, akkor még sem lehet romlott lelke. Kétségbe esésében férje után kiált, hogy mentse meg a toladótól. A nő felháborodása meggyőzi a férjét, hogy Lucienne szíve még sem az anyja szíve. Bertryt pedig épen akkor régi szívbaja veszi elő, azt hiszi meg kell halnia, s halálos félelemben vallomást tesz, hogy a tudósok nem tudnak semmit, nem fedeznek föl semmit; ostobaság az is, a mit hirdett. Így aztán a fiatal pár is megszugszik. Márkus Emilia kitűnő Lucienne szerepében, *Ujházi* mint Bertry; *Ivánfi* azonban nagy pathoszával játszott a Jeant. Az orvosok komikus csoportjában *Dezso*, *Egressy*, *Horváth* tetszettek a közönségnek, a mellékszereplők közül *Szacsayné*, *Császár*.

Népszínház. Ápril 3-ikán a népszínháznak volt bemutatója: Varney kellesse, finom zenéjű operettje *„A két asszony”*. Szövegét Liorat és Ordonneau írták, s Fái Béla és Makai Emil fordították, a kik egy némely vaskosság és durvaságon enyhíthettek volna, úgy is marad elég frivolság benne. A pezsgő és dallamos zene azonban tetszett.

Egy jámbor férj kigunyolásán kell mulatni. Egy régi kastélyról azt tartják, hogy ott a *„kék asszony”* szokott kísértetni. Ezt használja föl Hognette báró, hogy az elhagyott kastélyban találják adjon a városka csendőrkapitányának. Az asszony öreg férje könyvet ír a kék asszonyról s személyesen is meg akar ismerkedni a kísértettel. Ugyanez a terve egy Pierre nevű halászegénynek és kedvesének, Teréznek, a kikkel irigy nagynénjűk elhitette, hogy a kék asszony szemet vetett Pierre-re és megakadályozza a házasságukat. Így kerül össze az egész társaság a kísértetes kastélyban. A báróné felölti a kék asszony jelmezét s a csendőrkapitány és Teréz segítségével elhitheti tudós férjével, hogy a kék asszony csakugyan kísért. Aztán Teréz veszi magára a kék asszony ruháját s völgyegénynek, a szerencsétlen Pierrenek egy gyűrűt ad azzal, hogy a ki annak a pártját megmutatja, azt a lányt szánja neki a kék asszony. A harmadik felvonásban Teréz elveszti a gyűrűt párját, a melyet az öreg báró talál meg, a ki viszont vénszásonnyal öltözve, kihallgatja a feleségét és a csendőrkapitányt s megtudja tőlük először, hogy ő meg van csalva, mint férj és mint tudós. Most ő maga öltözik föl kék asszony-

nak s a talált gyűrűvel előbb Pierret rémítvén halálra, a mezidőni tudós társaság tagjai előtt, a kék asszony alakjában jelenik meg. A előadásban *Hegyi Aranka* és *Küry Klára* versenyeznek egymással, s a közönség is versenyezve tapsolja és boktrézza őket. *Németh, Szirmai, Bárdy Gabi, Raskó, Csatai Zsófi, Solymosi* is tapsokat nyertek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia ápril 5-iki ülésén *Pauler* Gyula elnökölt s történelmi értekezések voltak napirenden.

Schönherr Gyula levelező tag székfoglaló értekezését tartotta Nápolyi László trónköveteléséről. Nápolyi László, a szerencsétlen véget ért Kis Károly király fia, közel husz évig tartotta forrongásban az országot trónkövetelésével. Hogy a nevéhez fűződő forradalom nem ért el sikereket, azt nem a nemzet részvétele, hanem a külpolitikai helyzetnek kell tulajdonítanunk. *Schönherr* az egész forradalom lefolyását külföldi források alapján, épen a világtörténelem szempontjából tette kutatása tárgyává. Felolvasása csak egy kis részlet egy nagyobb művéből, mely az őz folyamán fog megjelenni. A második értekező *Vári Rezső* dr. volt, a ki Böles Leó hadi taktikájáról olvasott. Böles Leó a kelet-római birodalommal 886–912-ig intézte sorsát. Legterjedelmesebb munkája a hadi taktika, melynek XVIII. fejezetében a turkokról, őseinkről értekezik. Egy híres német tudós utabban elvitatta Böles Leótól e munkát és III. Leó bizánci császárnak tulajdonítja, a ki 717–741-ig uralkodott. Értekező külső és belső okokkal bizonyítja, hogy a munka tényleg VI. Leótól való, s hogy a híres német tudós még el sem olvasta a szóban forgó munkát.

Az Otthon írói társasok e hó 4-ikén tartotta közgyűlését *Rákosi* Jenő elnöktele, a ki megnyitó beszédében a kórnek az ezredévi ünnepélyek alatti működéséről szolt tüzetesben. Ezután a tisztikar terjesztette évi jelentését a közgyűlés elé. A jelentések tudomásul vétele s a felmentvény megadása után a közgyűlés a jövő évi tisztikart választotta meg. Elnök lett ismét *Rákosi Jenő*, al-elnökök: *Gajári Odón*, *Horváth Gyula*, *Beóthy Zsolt*; titkár *Radó Antal*, gazda *Gelléri Mór*. — A közgyűlést lakoma követte, melyen a meghívott vendégek közül *Szilágyi* Dezső a képviselőház elnöke mondott kiválóan érdekes felkőszőntöt, fölemlítve, hogy a mai hírlapírók tanui a magyar sajtó fölvirágzásának, dicsőségének és eltörölhetetlen szabadságának, melyet igazi vészedelem nem is fenyeget.

A Budapesti Ujságírók Egyesülete vasárnap, e hó 11-én délelőtt 11 órakor tarja első rendes közgyűlését az egyesület helyiségében (IV. kerület Károly-körút 4. szám I. emelet). E közgyűlésen az alapszabályok módosítása is napirenden lesz, a mi a segítő alap létesítése következtében vált szükségessé.

A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete április 25-én d. e. 11 órakor tarja rendes közgyűlést saját helyiségében: V., Alkotmány-utca 24. sz.

MI UJSÁG?

*A „Vasárnapi Ujság” olvasóit értesíteni kívánjuk, hogy közelebb a fővárosban a *Vasárnapi Lapok* címmel új képes hetilap indult

A VIHAR KÖZELÉDÉSE — ÁVÁSZOVSKY FESTMÉNYE.

meg. Tévedések kikerülése végett fölkerjük tehát mindazokat, a kik a *„Vasárnapi Ujság”* vagy melléklapjai számára közleményeket, avagy egyéb küldeményeket kívánnak beküldeni, sziveskedjenek pontosan megjegyezni, hogy a *„Vasárnapi Ujság” szerkesztősége Budapest, IV. Egyetem-lér 6. szám alatt, a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatala pedig IV. Egyetem-utca 4. szám alatt van állandóan.*

József főherczeg az öreg honvédeknek. Az öreg honvédek budapesti menedékházának kertjébe József főherczeg minden tavaszkor elküldeti a Margit szigetről, a mi fára, cserjére, bokorra szükség van. Az idei tavaszra való megemlékezést pár nappal ezelőtt szállították el a Margitszigetről, válogatott gyümölcsfákat, oltani való ágakat, diszbokrot, a híres rózsákból is sok tőt, s ezen kívül még cseresep virágokat.

A soproni Széchenyi-szobor. B. Bánffy miniszterelnök leirában tudatta Simon főispánnal, hogy a kormányt a Széchenyi-szobornak május 23-ikán történő leplezésén *Perczel* belügyminiszter képviseli.

Estély a miniszterelnöknél. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök és neje fényes estélyt adtak ápril 6-án a miniszterelnöki palotában. Különösen nagy számban jelentek meg az estélyen a hölgyek, a kik maguk több termet töltöttek meg, ott voltak az estélyen a Budapest levő miniszterek és államtitkárok, b. Khuen-Héderváry horvát bán, a főváros polgármesterei, a képviselőház és főrendiház számos tagja, több főispán, a hadsereg köréből több tábornok és törzstiszt, élükön Lobkovitz herczeg hadtestparancsnokkal, stb. Az estély, mely utolsó volt ebben az évben, éjjelleg tartott.

Portugál rendjelek. Megemlékezéssel ama rokonszenves fogadtatásra, a melyben a portugál királyné mult ősszel Budapesten időzése alkalmával úgy a hivatalos köröknél, mind a lakosságnál részvett, a portugál király *Bánffy* Dezső báró miniszterelnöknek a Villa Vicosa - rend nagykeresztjét, *Szalay* Imre miniszteri tanácsosnak, a nemzeti múzeum igazgatójának pedig, a ki ő felségét a magyar főváros tudományos és művészeti gyűjteményei megtekintésénél kalauzolta, ugyanezen rendnek közep-keresztjét adományozta.

Elismerés a sajtónak. B. *Daniel* Gábor kereskedelmi miniszter úrtól lapunk szerkesztősége a következő értesítést kapta.

A *Vasárnapi Ujság* t. szerkesztőségének Budapest. 0 cs. és apostoli kir. Felsége Bécsben m. é. december hónap 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával a kiállítási sajtóbizottságnak az 1896-ki ezredéves orsz. kiállítás körül kifejtett működéséért legfelsőbb elismerését kifejezni méltóztatott. Van szerencsém erről a tekintetes szerkesztőségét örvendeztetni tudomásul értesíteni. Budapest, 1897. január 31-én. *Daniel* Ernő báró.

Kitüntetések. A király dr. *Kármán* Mór budapesti gyakorló főgimnázium tanárának, a tanárképzés körül és a pedagógiai szakiradalom terén szerzett

érdemei elismerésül, valamint *Varjassy* Árpád aradvármegyei tanfelügyelőnek, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi czímet adományozta.

Két szobor. Az országos középiskolai tanár-egyesület elkészíttette *Szarvas* Gábor és *Salamon* Ferencz mellszobrát a tisztelők kegyeletes áldozatkészségéből. Mind a két szobor bizottsága a fővárosnak ajánlotta föl a szobrot s megfelelő helyet kért számukra. A bizottságok véleményének meghallgatása után a tanács is a mellett határozott, hogy a két szobor a Ferencz-József-téren a Széchenyi-szobor parkjában helyeztessék el, az emlékműtől jobbra és balra.

A szabadságharcz körképe. A szabadságharcz félszázados évfordulójának ünnepére a fővárosban új körképet állítanak föl, mely a szabadságharcz egyik legérdekesebb epizódját, Nagy-Szeben ostromát fogja ábrázolni. A körkép megfestésére *Margitay* Tihamér, *Spányi* Béla, a lengyel *Styka* Ján és *Vágó* Pál vállalkoztak. A lengyel művész a lengyel hőst, Bem apót és táborkarát festi a képre. Bem lesz a kép egyik főalakja, a másik *Petőfi*. Azért a körkép czíme *Petőfi és Bem* lesz. *Margitay* azt a jelenetet festi meg, a mint *Petőfi* lóhátról üdvözlő a híres 11-ik honvéd zászlóalját vítésegeért, továbbá a szebeni köhídnál folytatott utolsó csatározást. *Vágó* Pál az orosz útegek megtámadását festi, *Spányi* Béla pedig az egész csatátér tájképi részét, a szebeni és fogarasi hegyek hegycsoportjával.

Kossuth-szoba. Kossuth Lajos ereklyéinek s a rávonatkozó tárgyaknak elhelyezésére a főváros hatósága a városligeti műcsarnokban két szobát engedett át.

Túry Gyula fiatal festőművész néhány nap előtt tért vissza Rómából, hol hosszabb időt töltött, hogy tanulmányokat tegyen Szent Gellért vértanú oltárképéhez, melyet a csanádi püspökség rendelt meg. Rómában *Túry* szép nagy arcképet festett *Fraknoi* Vilmos püspökről is.

A magyar irodalom utolsó húsz esztendejének statisztikája. Érdekes táblázatot állított össze *Kislingstein* Sándor a magyar irodalomban 1876 óta — tehát húsz esztendő alatt — megjelent művekről.

Húsz év alatt összesen 25.272 kötet jelent meg nálunk. Ebben legkevesebb a bölcsészeti s mindjárt utána a hadtudományi, löismeretesi és sport-könyv; legtöbb pedig a jogtudományi, politikai, statisztikai munka, melyet számban a regény, beszély, tárcza-kötet, adoma-gyűjtemény követ. A filozófiát 255, a hadtudományt s sportot 282, a jogot, politikát 3021, a regényt, beszélyt s más e féle szépirodalmi műfajt 2507 kötet képviseli. 1876-ban 1348, 1895-ben 1407 kötet jelent meg. A közbeeső évek közül legszegényebb volt az 1880-adi, mely 823, és leggazdagabb az 1886-ik, a mely 1816 kötetet termelt.

A magyar kir. államasutak szállítási irodája a Lipótvárosban. A magyar kir. államasutak igazgatósága a Lipótvárosban (Arany János utca 19. szám alatt) szállítási irodát rendezett be, a hol

gyors és teherdarabú szállítmányok az összes állomásokra feladhatók. Ez iroda, előleges értesítés mellett jutányos szabványárak mellett gondoskodik a küldemények háztól való elszállításáról is és közvetíti úgy a helybelli, mint az átmenő vámkötéles küldemények elvámolását.

HALÁLOZÁSOK.

Báró RADÁK ÁDÁM, a főrendiház tagja, az ősi Radák-nemzetség utolsó férfi sarja, elhunyt Kolozsvárt, s egyik birtokán, Mikeszánán temették el. Báró Radák Ádám 1837-ben született; édes anyja szül. Rhédey Klára grófnő volt, ki a szabadságharcz alatt a harczosok, aztán pedig az üldözöttek valódi védangyala volt. Radák báró a közéletől visszavonultan élt; az erdélyi részekben kívül Jász-Nagykun-Szolnokmegyében és Békésmegyében vannak nagy birtokai. Neje született Lázár Olga grófnő. Végrendeletében óriási kiterjedésű birtokokból álló vagyonának fele részét haszonélvezetben a feleségére hagyta, ennek halála után a vagyon eme felére Teleki József gróftól nevezte meg örökösül s ha ez gyermektelenül halna el, a vagyon az erdélyi ev. ref. egyház tulajdonába megy át. Vagyonának másik felét unokájának, Wenkheim Mária Krisztina báró kisasszonynak hagyta. Az erdélyi ev. ref. egyház-kerületnek az említett utóöröklési jogon kívül hatvanezer forintot, a nagyenyedi kollégiumnak negyvenezer forintot hagyott egyházi és iskolai célokra. A birtokain lévő ref. egyházaknak ezreket menő hagyományokat és évjárdékokat testált. Ösinek kincseket érő kardját és buzogányát, valamint egyik öse, Rhédey Ferencz fejedelem mátkagyűrűjét, továbbá régi könyveit az erdélyi múzeumnak ajándékozta. Végrendelete végrehajtójával báró Bánffy Dezső miniszterelnököt kérte föl.

Zágoni BODOLA LAJOS, nyug. kir. főmérnök és kincstári igazgató, elhunyt e hó 2-án, a háromszéki Markosfalván, 72 éves korában. A sokoldalú műveltségű, érdemes férfiúnak igen változatos életpályája volt. 1848-ban részt vett Gábor Aronnal az agyúki ütésben. Vezetete és oktata az új széleky tüzérséget s aztán Bemhez csatlakozott. A szabadságharcz leveretése után az emigrációval Kintahiába ment. 1852-ben Olaszországban telepedett le, a hol mint mérnök hid- és vasútépítéseket s más munkákat végzett. 1879-ben tért csak haza. Itthon Dél-Magyarországon meghonosította a rizstermelést, rizshántoló malmokat építtet s meghonosította az olasz kenderáztatási rendszert. Ez idő alatt irodalmilag is működött: lapunkba is több cikket írt. Halálát fia, Bodola Lajos műgyeminti tanár, és sógorasszonya, Salamon Ferencz történetírónk özvegye, nagy rokonság és számos jó barát gyászolja.

LEÓVEY KLÁRA, írónő, gr. Teleki Blanka társa a nehéz fogságban, elhunyt e hó 8-ikán, Budapest, 73 éves korában. Halálát szerencsétlenség idézte elő. Az agg urnő egy lóvonatú kocsi elütötte, de hosszabban esett el a sínek közt; a kocsi áthaladt ugyan rajta, de csak jelentéktelen horzsolást okozott, úgy hogy Leóvey Klára saját erejéből fölkelhetett, s lakására vitette magát, hol még jökevény beszélgetett. Rövid idő múlva az agyárzkódás tünetei jelentektek, s Leóvey Klára rövid percek alatt kiszenvedett. A mult sok szomorú emléke kísérté életén végig. Tanítónőnek készült s, megismerkedett Teleki Blanka grófnővel, a lángelű honleányval, és írónővel. A grófnő öt évi börtönrre vitték Kufsteinba, s a fogságot Leóvey Klára is megosztotta. Naplójegyzetei, melyeket a fogságban írt, a szomorú idők mély bánatú tanúságai. A grófnő kiszabadulása után nem sokára meghalt, Leóvey Klára Erdély egy csöndes vidékére vonult, hol az irodalommal foglalkozott. A mult időkről, visszaemlékezéseiből írt s különösen ismeretterjesztő közleményeket. Csak nem régebben költözött fel Budapestre.

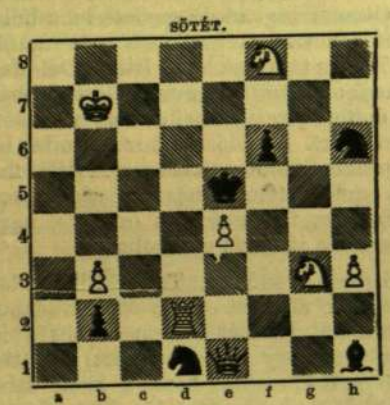
Elhunytak még a közelebbi napokban: GYULAI ISTVÁN, aradi könyvnyomdatuladonos, az „Arad és Vidéke” napilap kiadója, a városi törvényhatóság tagja, közbecsülésben élt polgár, Aradon. — ANDORKA GYULA, csurgói járási bíró, a somogyi evang. egyházmegye felügyelője, a csurgói állami tanítóképzőintézet igazgató-tanácsosa, élete 54-iki évében, Csurgón. — SZOTYORYI NAGY KÁROLY, debreczeni kollégiumi zenetanár, jeles orgonaművész, Szotyory Nagy Károly ismert budapesti zenetanár édes apja, 76 éves korában, Debreczenben. Tavaly ünnepelték működésének félszázados évfordulóját. — FRITSCH VILMOS, a budapesti műgyemtet nyugalmazott tanára, 70 éves, Budapest. — GRONAY SÁNDOR, Eger város polgármestere, 55 éves korában. — DR. KISS FERENCZ, Bihar megye nyug. főorvosa, a ki a szabadságharczot Bem táborában küzdötte végig, 64 éves korában, Nagy-Váradon. — SCHOTTOLA ERNŐ, tekintélyes fővárosi gyáros és Buziás fürdő tulajdonosa, 50 éves korában. — ÖRTZ JOZSEF, 1848–49-iki honvédhuszár főhadnagy, szegedi kataszteri hivatalnok, 78 éves korában, Szegeden. — IDŐSB DALLOS ENDRE, 1848–49-iki honvéddal-nagy, volt megyei csendbiztos, 73 éves korában,

Husztók máramarosmegyei községben. — NÉMETH Béla, 1848—49-iki honvéddandár, székesfővárosi hivatalnok. — GULÁCS József, régi honvéd főhadnagy, 86 éves, Gyula. — FENKÉ SIMON, polgári iskolai tanító, Nagy-Becskerek. — RUPERT MÁRTON, orvos, Pozsonyban. — KAROVY FERENCZ, a fővárosi IX. ker. adószámviteli hivatal tisztviselője, 50 éves korában. — VANYÓ Pál, pénzügyi titkár, 50 éves korában, Budapest. — HUBERTH DAVID, dr. ügyvéd, 34 éves korában, Mohol. — GARAGOS János, gyároló orvos, 53 éves korában, Budapest. — SZIKLAI János, m. kir. honvédszázados, Bécsben. — Ifj. Hosszú Rezső, államvasuti tisztviselő, 31 éves korában, Budapest. — RÓNY János, 1848—49-iki honvédszázados, nyug. igazságügyi-ministeri főszámtanácsos 73 éves korában, Budapest. — Dömötöri Németh Ignác, 1848—49-iki honvédszázados, Baranyamegye nyug. tiszt főügyésze, 70 éves, Pécs. — KANDÓ László, az agrárbank főtitkárja, Kozma Sándor nyug. főügyész veje, Kozma Andor íróvárosi sógora, Budapest. — RUDOLF Béla, muzsai esperesplébános, 68 éves. — Ifj. Lukács Ferenc, 1848—49-iki honvéd, nyug. bojárvölgyi ref. lelkész, 76 éves korában, Berekszőn. — HANYKÓ József, vespri káptalani jószágfőigazgató, 54 éves, Veszprém.

STANCSEK Jánosné, szül. Buday Etel, a debreceni kir. tábla bírójának neje, ki több szépirodalmi dolgozatot, regényt, elbeszélést, tárcázikákat írt, melyek leginkább vidéki lapokban jelentek meg, Debreczenben, honnan holttestét Felsőbányára, a családi sírboltba szállították. — ORBÁN Irén báróné, néhai Orbán Balázs volt országgyűlési képviselő unokahuga, 18 éves korában, Székely-Udvartelepen. — PUSKÁS Gézáné, fővárosi háztulajdonos neje. — ÖRV. BIKEL Jánosné 70 éves korában, Budapest. — ÖRV. HORVÁTH Károlyné, szül. Ferenczy Ilona, 69 éves korában, Németi községben. — ÖRV. SZALMÁSY FERENCZ, szül. Radisch Berta, 83 éves korában, Ó-Moraviczán.

SAKKJÁTÉK.

2002. számú feladvány. Möller F.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1990. sz. feladvány megfajtása. Shinkmann W. A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Fd3—f5	Kd5—f5: (a)	1. Kd5—d6 (b)	
2. Vd4—d5+	e7—e5	2. Ff5—e6	t. sz.
3. g2—g4 mat.	3. V v. F mat.		

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Semsey Kálmán. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Vaskapú: Dr. Balassa Zoltán. — Veszprémen: Csolnoky István. — Csomográdon: Ifj. Lászlófy László. — Zircen: Ronga Károly. — Eger-Lóvón: Tóth Gyula. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Hazám. Igéri, hogy összes verseit le fogja tisztázni egy kötetbe s úgy küldi fel. E mutatóvány után azt tanácsoljuk, ne fáradjon vele, úgy sem használhatjuk; mert a versekben nem elég a hazafias érzés, az is szükséges, hogy szépen, legyeket írva.

A föld felosztása. Schiller után. Kedvezőn erről sem ítéltünk. A műfordításnak eléggé megállapodott szabályai vannak, melyeket a fordító figyelmen kívül nem hagyhat. Minden igaz ok nélkül eltérni az eredeti formától, s az eredetnek színt és hangját egészen megváltoztatni: megengedhetetlen.

Már késő. Ingóványa. Valás. Gizának. Te miattad. Csillag nélkül. Meghalni. Többnyire van bennük költői tartalom. Néhol szinte látjuk, a mint az érzés ereje formát keres magának; csak hogy nem igen találja meg. Szerzőnek több gyakorlata s a költők, kivált a nyelv és verselés nagy művészeinek, Arany-nak, szorgalmas olvasgatására van szüksége.

Ne tárd föl szived. Simításra szorul. Az első verszabba nem illik a temetőről vett hasonlat; hiszen a temetőben is nyílnak virágok. A harmadik sorban az előre vetett magyarázat nem verbe való. A hatodik és hetedik sor se nem szép, se nem azt mondja, a mit kellene. A második versszakban sem állnak a képek egymással összhangban. Az utolsó versszak azonban szép s megérdemli, hogy érte szerző az egész verset kijavítsa.

Az elbűvösött. Alkony. Egészen gyöngye kísérletek. Ahhoz, hogy a vers legyen, nem elég, hogy a sorok meghatározott számú szótagokból álljanak.

Nem közölhetők: Halad a nap. Vándorol a... Késő este. Megbocsás. A középversszak nem emelkedik felül. — Csata előtt. Úgy látszik szerző az egész verset az «elvezette» és «megtalálta» szavakkal való játékkal írta. — Oda vágyom. Dalra. Sorok. Jól hangzó kis dalok, de a tartalom nem áll arányban a külformával.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 12-ik számában közölt képtalány megfejtése: Tavasz elmúlt, a rózsának lehullott a szép virága.

Heti naptár, április hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
11 Vasárnap	C. 6. b. v. Vir. v.	30 E. 5. Kl. Ján.
12 Hétfő	Gyula p.	31 Ipacs
13 Kedd	Hermengild	1. prill. Márk
14 Szerda	Tiborez	2 Titus
15 Csütörtök	Nagycsütörtök	3 Nikéta
16 Péntek	Nagypéntek	3 György, József
17 Szombat	Nagyszombat	5 Claudius

Holdváltozás. Első negyed: 10-én d. e. 9 ó. 43 p.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

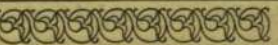
Fouland-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, chinai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 45 krtól 14 ft 65 krig méterenként; sima, csikos, kockázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázattal stb.) megrendelt árukat postabér és vámtmentesen házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. udv. szállító) selyemgyárai Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelező-lapokra 5 kros bolyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7061

Vese, húgyhólyag, húgydara és köcsvény-baktériák ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által.

a Lithion-forrás

Salvator
kittű sikerrel rendelve lesz.
Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapest, főraktár Édeskuty L. úrnál.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY KINCSTAR

Népszerű tanácsadó minden család és háztartás számára.

Szerkesztette
BENIOZKY IRMA.

Második kiadás.

Ara. Füve 80 kr. Köve 1 ft

Üzleti jelentés.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy Budapest, IV. ker., Váci-utca 16. szám alatti üzletemet házberemelés folytán f. é. február hó 1-től kezdve ideiglenesen megszüntettem. Fennálló virágasztal ügyszintén másféle növénydíszítések, csokrokat, csokrokat stb. továbbra is VII. kerület Gizella-ut. kertészeti telepről, fenntartom és igyekeznék fogok e tekintetben a nagyérdemű közönség pártfogását a jövőben is kiérdemelni. Egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi nagymértű bizalomért hálás köszönetemet nyilvánítva, maradok

tisztelettel 7109

SZELNÁR VILMOS

mű- és keresk. kertész.

Budapest, VII., Gizella-ut 45—47.

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN

gyógyászati
Vérképző labdacso, nyak, hátporcok, gyengédek, görvélőkörök, lástalan tüdőbetegnek legjobb gyógyszer. 1 üveg ára 1 ft 80 kr.
Hurut labdacso, gyomorhurut, tüdő- és géghurut, húgós, hideglelés, malária, gyümölcs ellen legkisebb: 1 üveg éjszánként csukott labdacso ára 1 ft 80 kr.
Női betegségek ellen legbiztosabb gyógyszer az IREZ-GALD 202 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szajviz legjobb minden szájszéllel fertőzött és a rághatószerek torokfájásának is 1 Ára 60 krajczár.
A Purpurin Crème arc- és kézkezelésnek megfelelő hatású van 1 5 nap alatt az arcról minden foltot eltávolít a bárszínnyel valószínűleg 1 tégely 1 ft 80 kr.
Kapható a készletnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél

Sárospatakon. 6839
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárakban, Király-utca. Dr. Buday Emil gyógyszerárakban, Városház-tér. Minden drogus-üzletben és gyógyszerárakban kaphatók.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítási szükségleteket biztosan eltávolítja az

Eszéki Spitzer Kenőcs

és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a

DIENES J. C.-féle

gyógyszertárban.

Eszéken, felsőváros.

1 tégely Spitzer kenőcs — 35 kr.
1 üveg „ mosdóvíz — 40 kr.
1 darab Salvator szappan — 50 kr.
1 tégely kézpaszta — 60 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 ft.

Figyelemztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéri a t. cz. közönség csak Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárakban, Király-utca 12.

Az „ÉVSZAK“

Divat- és kézimunka folyóirat szép-irodalmi melléklettel.

Páris, London, Bécs, Berlin divat-ujdonságai.

Mutatószámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal. Rendeléseket elfogad minden könyv-ár és 7162

„KÖNYVES KÁLMÁN“

magyar irodalmi részvénnytársaság könyvkereskedése

Budapest, VII., Kerepesi-ut 22.

III. Évfolyam. — Ára egy negyedévre egy forint.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.
Naponkénti eladás Kapható minden fűszer-és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 6886

SZÉPSÉG ÉS EGÉSZSÉG

Korunk főnyálaja az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a vasas elinabor 1 üveg 1 ft 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 ft. Sherwood van készítő és minden hasznosított készítmények között a legjobb chininaját és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője? vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonságát fordulat annak eltávolítása végett a világhírű Serail arczenőcső, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztítást, hanem az arczbőröt vakító fohérré, tisztává és üdév teszi. 1 tégely ára 70 kr. Arzopor hozza 3 színben 70 kr. Postán franko küldve 1 ft 5 kr. Szappan hozza 1 drb. 30 kr.

Ezek mennek Carlsbadba hogy rossz gyomrukát kirepesszék és újra jól emésztésnek és erőt éljenek — náha hiába — egy vagyont; pedig az a célt otthon könnyen elérjük, kevés költséggel eléri a PEFIN-BOR használatát által, mely az élel megemésztését segíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja. 1 üveg ára 1 ft 20 kr. 5 üveget franko küldve 6 forint.

ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.
Kapható Budapest: 7152
Török József gyógyszer. úrnál és minden magyarországi gyógyszerárakban.

Budapesti közúti vaspálya-társaság.

Hirdetmény.

A Budapesti közúti vaspálya-társaság

XXXII-ik rendes közgyűlése

folyó évi április hó 22-én délután 3 1/2 órakor a társulat saját épületében V., Lipót-kört 22. szám alatt fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság évi jelentése; előterjesztése az 1896. évi zárszámadásnak és mérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadására érdekében.
 2. Indítvány a kocsivezetői segélyalap tárgyában.
 3. Jelentés folyamatosan levő építkezésekről és kilitásba vett új építkezésekről; erre vonatkozó határozat.
 4. A felügyelő-bizottság megválasztása.
- 7160
- Egyaránt a társaság részvényei, s illetőleg élvéleti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letétbevezetnek; 20 darab részvény vagy élvéleti jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 30 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat, sem saját nevében, sem pedig megbízásból.
- Felhívtnak tehát a t. cz. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint a címlevelüket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejártot is, bezárólag folyó évi április 18-ig, az igazgatóságnál (V. kerület, Lipót-kört 22. szám) délután 9—12, délután 4—5 óra között, írtvány mellett letenni méltóztatassanak, hol a szavazati igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz.
- Budapest, 1897 március 30.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Kapható dobozokban 2 forintjával.

Ezen új, kittű készítmény által képesek vagyunk, az egészségre minden legkisebb hátrány nélkül a minden bőrpisztítás mellőzésevel, pillanatnyi idő alatt a szakált állandóan szőke, világos-barna, sötét-barna vagy feketére festeni. Festett hajjaink a raktárban megtekintés végett ki vannak téve. Megrendeléseknél kérjük a kívánt szint megjelölni; a haj festésében gyakorolt fodrást ajánlhatunk.

Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerárakban.

KRIEGER-FÉLE

Akácia Arcz Crème

1 üveg 1 frtért, Akácia-szappan drbja 50 kr-ért kapható minden gyógyszerárakban. Főraktár: Bpest, Galván-tér, Korona-gyógyszertár, 7110

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.

BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hővív kiltű eredményre használtatott a következő körökkel: köcsvény, csúsz, szék, idült kitégek, máj-, gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, és idegrendszeri bántalmak. Masszázs és villamos fürdő. Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távirat, gyógyszerár és elismert jó konyha. Rendelő fürdőorvos dr. Bauer Antal főhercegi udvari orvos. Naponta katonai és szolgálati. Hajókölcsönzés felraként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.

A szobáknak szept. hóban 30% engedmény. Arszabály kívánatra bérmentve küldetik.

A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

A Magyar Asphalt

részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30.

elvállalja jótállás mellett legolcsóbban

asphalt-burkolatok

fektetését és 7117

nedves lakások,

pinceszék, stb., gyökerezésztátételét.

Telefon.

Sömör gyógyítása.

A száraz, nedves pikkelyes sömör (dobozos) és a valódi járó körhöz viszonyítottan biztonságos gyógyítja — még azok is a kik eddig sehol sem tudtak meggyógyulni — Hebra dr. sömör-hámló (flechten) nevű szere. Alkalmazása külön ártalmatlan. Ára 6 ft. Az árak pénzben vagy levélbírásban való beállítás után visszafizetésre kötelezett. A külföldi küldi a St. Marie-Droguerie Danzig (Németországban.) 7053

eltávolíthatnak, a bőrráncokat, himlőcsomókat lassankint teljesen kismújtja és az arczsín friss és egészséges színt nyer.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr.

A nyírfabazsal hatásnak támogatására a Dr. Lengyel Frigyes-féle Belső-szappan

Raktáron minden jobb gyógyszerárakban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél. Budapest, király-utca 12.

VELOUTINE

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgypor: a La

Különleges Bispap BISMUTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Marienbad otthon.

A «Fucus» klinikailag elismert gyógyszer soványításra s a hízás megakadályozására, valamint a kövér egyéneknél előforduló asztma megszüntetésére. Ára üvegenként 2 ft, 20 napra való 12 ft. Kapható Hazslinszky Károly, gyógyszerésznél, Bpest, VIII., Rökk Szilárd-utca 28.

EGGER MELLPASZTILLAI.

Ezrekre menő hálairatok rendelkezésre.

Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próbadoz 25 kr.

Kaphatók minden gyógyszerárakban. — Főraktár:

Egger-féle gyógyszerárakban a «Nadorhoz»

Budapest, Váci-kört 17. 6968

A NYÍRFAFOLYADÉK.

A nyírfafolyadék már rég óta mindenütt alkalmaztatik. Dr. Lengyel Frigyes nyírfabazsalát különösen ajánlja Dr. med. Raspi tanár és a bécsi egyetemen prokurátor és Dr. med. Pfeiffer londoni tanár. Ezen nyírfabazsalam egy sajátos 80 évi gyakorlati eljárás alapján a nyírfafolyadékból készíttetik és csak azután jó formában. A használati utasítás szigorú betartása illetve a balzsam alkalmazása által a felső bőrréteg lassankint lehámlik és az ezen módon tisztított alsó bőr fiatal színen és üdőségben jut felszínre; mindennemű kitérés, sebzés, foltok, vörös, anyajel stb., stb. eltávolíthatnak, a bőrráncokat, himlőcsomókat lassankint teljesen kismújtja és az arczsín friss és egészséges színt nyer.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr.

A nyírfabazsal hatásnak támogatására a Dr. Lengyel Frigyes-féle Belső-szappan

Raktáron minden jobb gyógyszerárakban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél. Budapest, király-utca 12.

Dr. GÖLLIS-féle

egyetemes emésztőpor.

(1857 óta kereskedelmi czikk.)

Etrendi szer, kiltű hatású van különösen nehezen emészthető ételek feloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva (evés után egy kávékanállyal téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve) kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők:

gyomorégés, nyálkaképződés székrekedés, aranyeres bántalmak és altesti pangás stb.

Ásványvízgyógyomdnál, mint elő vagy utókor, vagy egyidejűleg a gyógyóddal kiltű hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Göllis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Göllis-féle emésztő por kérendő a vétel alkalmával. — A dr. Göllis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése: 7078

Bécs, I. kerület, Stefansplatz Nr. 6. (Zwettlthof).

Egy nagy doboz ára 1 ft 26 kr., egy kis doboz 84 kr.

Főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerárakban.

LOHSE-féle

LILJOM-RIZSPOR

rendkívül finom, bárszínnyel, tömöttebb és takarékosabb valamennyi Poudre de riz és zsíros rizspornál, a bőrhöz kiltűően s láthatatlanul tapadó.

Ugy nappalra mint este.

Vértessz. -féle
**keleti
labdacso.**

Használat előtt. 7141 Használat után.
Gyenge nőknek szép test formát kölcsönöznek.
Egy adag 3 frt.
Kapható VÉRTES L. szaggyógytárban Lugason 96. sz.

SZABADALMAKAT (Patente). Készítő, védjegyeket és mintákat belajstromost, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **KÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Sándor, okl. mérnök.) 7015

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztiszta és zsermentes készítmény a 7163

Margit Crème.
Rövid idő alatt szűrt szepit, májfoltot, pattanást, bőrkátrát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőle bájos arczsínit kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit bőrgyógy. 60 kr., 3 színben, Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpasta) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszerháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, Király-utca 12.

A budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló butorszakosztály által alakított 7132

BUTORCSARNOK
VIII., Bérkocsis-utca 12.
az ipartestület saját házában állandóan készleiben tart haló-, ebéd-, uriszoba és szalonberendezéseket.
Ezenl mód van adva a n. é. közönségnek jó és szolid butorokat jutányos áron a közvetítők illetőleg kereskedők mellőzésevel az illető asztalos-mesterektől kézen vagy tetszészerinti megrendelés után beszerezhetni.

NAGY KRACH!
New-York és London nem kimélték meg az európai szárazföldet és ezért egy nagy ezüsttárgyár inditatta érezt magát, hogy az egész készletet eladja. En megmáltalmazva vágynak ezen megkötést teljesíteni. Tehát bárkinek megkötődöm a következő tárgyakat pusztán 6 frt 60 kr-ért; és pedig: 6 drb finom asztali kést, valódi angol pengével 6 drb amerikai szab. ezüst villát, egy darabból 6 evőkanalat 12 kávékanalat 1 levestermőt 1 tejszemőt 2 tojás-serleget 6 angol Viktoria-tálcazt 2 igen hatásos gyertyatartót 1 teaszűrőt 1 finom csukorporzót

44 darab összesen 6 frt 60 kr.
Mind e fenti 44 tárgy előbb 40 frtba került és most csak 6 frt 60 kr. minimális áron kapható. Az amerikai szab. ezüst egy kivül-ből fehér fém, mely ezüst színt 25 évtől kezdve is megtartja, a miért szavatolattik. Legjobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés

nem család,
kötelezem magamat, itt a nyilvánosság előtt, bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénzt visszaadni és senki sem mulasztja el azt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely

Házassági és alkalmi ajándékul,
továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas. — Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-nál
az egy. amerikai szab. ezüsttárgyak főgyűjteménye

Telefon. Wien II., Rembrandtstrasse 19. Telefon. Székhelye a vidékre utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében.

Ehhez tisztító por 10 krajczár. — Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészségi fém).

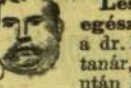
Kivonat az elismerő levelekből.
Beeset evőkanalat küldeményét megkaptam és azokkal teljesen meg vagyok elégedve. Kérem még egy ugyanily 44 db-ból álló am. szab. ezüstgarnitúrát, utánvét mellett rész. küldeni. Bozovics, Krasó-Szörény megye 187. 96.

Keresztes S., főszolgabíró.
Pilis, (Pest-megye) 1896 aug. 23.

A küldött diszignitúrával nagyon meg lévén elégedve, kérem sógoromnak, Nyári báróné szül. Somogyi urhölgynek Szendrő 3 ugyanilyen diszignitúrát küldeni.

Férfi ingek: Színes francia batist. Angol piqué és szépelyes mellű fehér sifon. **Pongyola utazó- és háló ingek.** Divatos sétabotok. Nap- és Esernyők. Angol foulard és batist nyári Nyakvesszők. Férfi és Női Harisnyák. Keztyűk és Angol sálga bór cipők. **Férfi Nemez- és Szalmakalapot.** Utazó- és Fürdő Csizmek Nagy választékú Raktára

FÖLDVÁRY IMRE
BUDAPEST 7156
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Lesoványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig veendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Dupare klin. tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógyszer. által készített **per-ssa-pilula**. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérn. szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 12. szám. 7050

TRENCSÉN-T EPLITZ
kényszerfürdő
Felsőmagyarországon.
A Kárpátok gyöngye.
Tepia-Trencsen-Tepia Állomástól 20 perc távol. Leg-erősebb kényszerfürdő Magyarországon és Ausztriában, természetes meleg 23-31° R. forrásokkal. **Kőszvény, reuma, bennlás, neuritis, izmiasz stb. ellen.** Olasz és magyar. Kőből álló 300 fürdővendég látogatja. Május és szeptemberben 3 trtért kapható naponként szoba, fürdő és teljes ellátás. A szezon május 1-én kezdődik. Képes pro spektust ingyen küld a gróf fürdőgazdagság.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legítiszább egyénys
SAVANYU-KÚT

Kwizda-féle Fluid
A kigyó védjeggyel.
Bégt óhrti diétikus-cosmetikai szer (dörzsölő) az emberi test idegének és izmainak erősödés és rugósságra való előkészítésére.
Ára: 1/2 palack 1 frt.
Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszerházaiban. — Főraktár: **Kerületi gyógyszerháza, Kornenburg, Bécs mellett.** Szőlőgy. csimlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Cacao van Houten
jósága, szaporasága és pompás zamata következtében a cacao-szakértők előtt minden más cacao fölött állandó előnyben részesítették. 7099

MEGNYILT
Budavár Bevételeinek körképe.
Budavár bevétele 1849 május hó 21-én dicső honvédek által.
Látható városligeti fasor 47. szám, a Kőrkep-Pavillonban.
Nyitva 7075
reggel 9 órától este 10 óráig, este villanyvilágítás mellett.
Belépti díj 50 kr. Vasár- és ünnepnap 30 kr. Katona- és gyermekjegy 20. Munkásjegy 30 kr.
Méréselt árú jegyek dohánytőzsdékben kaphatók.

Foulard-selyem
valamint fehér, fekete és színes selyemből készült mindenféle minőségben, igaz gyári áron, a valódiság és tartósságát való jóállás mellett, méterenkint 35 krtól tizenkét frtig portó- és vámenben hálhoz szállítanak. Legjobb körvételre megrendelési forrás magánosok részére. Ezer meg ezer előismerő írt. Minták franko. Szárazba a levélportó kifizetés.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkölme-gyárak szövetség Zürich. 6952
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Levélbéllyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876. 7121
Veszek! Eladok! Cserélek!

A HYGEA
hajbalzsam
valóban maga a tökéletesség, ha arról van szó, hogy a szűrk hajnak eredeti fiatalos színe, fénye és szépsége visszaadassék. Megújítja a haj életfolyamatát, szívósságát és növesi képességét, mint hajszépítőszert pedig egyenesen páratlan. 7128
Üvege 1 frt 50 kr és 2 frt 50 kr.
Valódi minőségben egyedül kapható
DIMITRIJEVICH S. gyógyszerésznél Aracs, Banat. 42.

D' Leras
IAS PHOSPHÁT
Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kiváló gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomor-fájdalmak, vörvesszítés eseteiben, szabályozza a hőszámot, könnyű emésztető és kiválóképpen hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge gyermekeknek legmelyebben ajánlható. Egy üvege ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszerháza király-utca 12. sz.

Nines többé köhögés!
Tüdő- és gégehajban szenvedők részére.
Med. univ. Dr. FAYKISS KÁROLY szepesi kárpáti gyógyfűkivonata
1 üveg 75 kr., csukorkák egy doboz 35 kr., thea 1 csomag 50 kr., egy kis próbacsomag 25 kr., 30 év óta a legjobb sikerrel használattik köhögés, rekedtség, hurut, hölgyhurut, influenza, lélegzősi akadályoknál, oldalszúrásnál, tüdőgyulladásnál és idült hölgyhurutnál. 7028
Kapható Koller Testvérek a Nagy Kristóf-hoz csimlap gyűjteményében, Budapestben, IV. ker. Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán,

16. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, ÁPRILIS 18.

44. ÉVFOLYAM.

Különlétet feltűntet: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5 — | Kétföldi előzetéseken a postailag meghatározott viteldi is csatlakozó. | félre — 2.50

REGI HUSVÉT-ÜNNEPEK HAZÁNKBAN.

ELMÚLT IDŐKBEN sokkal többet tartottak az ünnepekre, mint napjainkban, részben azért, mert a régi vasúttalan világban leginkább az ünnepi alkalmakat használták fel, hogy jó barátok, rokon családok egymáshoz menjenek látogatóba, részint pedig mivel a karácsony, de kivált a húsvét, mely már a tavaszba esett, valósággal a mulatságok szakadatlan láncolata volt annál is inkább, mert a loesolódás és színes tojások ajándékozása még igen divatozott a fiatalágnál.

Magyarországon már a legreggibb időktől fogva kedves ünnep volt a húsvét; nemzeti királyaink korában is találunk krónikás följegyzéseket, a melyek ilyen húsvéti mulatozásokról szólnak. Így II. András — a jeruzsálemi — uralkodása alatt egy krónika bizonyos Sikis nevezetű főurat említ, a kinél 1212-ben oly fényesen ülték meg a húsvéti ünnepeket, hogy a király és a királyné is résztvettek a mulatságban. Sikis két leánya egy pompásan fölszalagozott és virágozott hófehér báránnyal ajánlott föl a királynénak, a ki ez ajándékot drága ékszerekkel viszonozta.

Az Anjouk idejében még nagyobb fényvel ülték a húsvétot, és úgy Róbert Károly, mint Nagy Lajos idejében olasz énekművészek, francia tánczosok és komédiások szórakoztatták az udvart. Ezek azonban nemcsak az udvarnál szerepeltek, hanem sorra járták az előkelő várurak udvarait is, s ezért megtörtént, hogy még húsvét után két, sőt három hét múlva is folyt a mulatság. Később természetesen egészen megváltoztak a szokások, de még a jelen század húszas-harmincas éveiben is teljes három napig ünnepezték a húsvétot; bár a Tisza felső mellékein,

MADONNA SZENT JEROMOSZAL. — Correggio festmény.